

Čiekurs

vasara

INFORMATĪVS IZDEVUMS MEŽA ĪPAŠNIEKIEM 3 (35) 2012

„Savu mežu es nepārdotu lētāk par miljonu”

Foto: I.Burka

Raimonds Mežaks apsaimnieko vairākus ģimenes īpašumus

Jūnija vidū atvērta jauna demonstrējumu teritorija „Pūpoli”. Tā izveidota, sadarbojoties meža īpašniekam Raimondam Mežakam ar LLKC Meža konsultāciju pakalpojumu centra (MKPC) un Pasaules Dabas fonda (PDF) speciālistiem. Demonstrējumu teritorija atrodas uz Vecumnieku, Neretas un Jaunjelgavas novadu robežas, kur Raimonds Mežaks apsaimnieko vairākus nelielus ģimenes īpašumus 37,6 hektāru platībā, pielietojot videi draudzīgas meža apsaimniekošanas metodes.

„Savu meža īpašumu es nepārdotu lētāk par miljonu,” tā apgalvoja Raimonds Mežaks demonstrējumu teritorijas „Pūpoli” oficiālajā atvēršanas pasākumā.

Pakāpeniski mainījās pieeja meža apsaimniekošanai

Raimonda Mežaka sadarbība ar Pasaules Dabas fondu un Meža konsultāciju pakalpojumu centru attīstījusies jau vairāku gadu garumā. Sākotnēji meža īpašnieks apmeklēja Pasaules Dabas fonda un Meža un konsultāciju pakalpojumu centra rīkotos seminārus. Uzzinātais pamudināja arī savos un ģimenes locekļu meža īpašumos jau no 2003. gada veidot savus nekailciršu mežsaimniecību demonstrē-

jumu objektus atšķirīgos meža augšanas apstākļu tipos. Sadarbībai attīstoties, no 2007. gada viņš iesaistījās semināru organizēšanā un lekciju lasīšanā. Paplašinoties zināšanām, Raimonds Mežaks pakāpeniski mainīja savu un pārējo ģimenes locekļu pieeju meža apsaimniekošanai. Deviņdesmito gadu vidū meža īpašumu apsaimniekošanā viņš vēl pielietoja kailciršu mežsaimniecību. Tomēr, pakāpeniski virzoties uz videi draudzīgāku meža apsaimniekošanas praksi, kailciršu mežsaimniecība nomainīta pret nekailciršu mežsaimniecību.

Katram objektam pretī ir savs stāsts un filozofija

Demonstrējumu teritorija ir interesanta ar to, ka apsaimniekoto mežaudžu struktūra ir ļoti dažāda – aptuveni 80 % no kopējās mežaudžu platības aizņem dažādu vecumu lapu koku audzes, bet 20% – dažāda vecuma skuju koku audzes. Katram objektam pretī ir savs stāsts un filozofija. Piemēram, aplūkojot pirms dažiem gadiem veiktu izlases cirti vecu pes aizsargjoslā, pārsteidza tas, ka par mežistrādi vairs nekas neliecina un mežs pats ir veiksmīgi atjaunojies ar melnalkšņiem. Pasaules dabas fonda direktors Jānis Rozītis uzsvera,

ka te ir labi redzams, ka mežs nav tikai koksnes noliktava, bet dabas sistēma, kurā koksnes ieguvei jāsavieno ar dabas vajadzībām.

Demonstrējumu teritorijā atrodas arī divi dižkoki. Eiropas lapegle, kuras apkārtmērs 1,3 metru augstumā virs sakņu kakla sasniedz 340 cm, bet hibridalkšņa apkārtmērs – 151 cm.

Visi īpašumi ir sabiedrībai atvērti. Interesanta ir arī Raimonda Mežaka attieksme un pieeja lietām, piemēram, mežā izvietotas plāksnītes, uz kurām norādīts īpašuma nosaukums, īpašnieks un tālruna numurs. Raimonds uzskata, ka svarīgi nebūt anonīmam. Ja kaimiņš vēlas sazināties vai kāds sēņotājs apmaldījies, viņš ir gatavs palīdzēt.

Pasākuma noslēgumā Ugis Rotbergs uzsvēra, ka svarīgi ir popularizēt šo labo pieredzi. Šajā gadījumā Raimonds Mežaks brīvprātīgi ir apņēmis saimniekot pēc šīs metodes un stāstīt citiem par to, LLKC Meža konsultāciju pakalpojumu centrs Valsts lauku tīkla pasākumu ietvaros organizē seminārus, bet Pasaules dabas fonds – transportu nokļūšanai uz demonstrējumu saimniecību.

Aicinām meža īpašniekus apmeklēt demonstrējumu teritoriju „Pūpoli” kā arī citas PDF demonstrējumu teritorijas. Sekojiet līdzi informācijai par semināriem interneta vietnēs: www.mkpc.llkc.lv un www.laukutilks.lv vai sazinoties ar MKPC darbiniekiem un Raimonda Mežaku pa tālruni 29639946.

Piedāvājam apkopotu informāciju arī par citu meža īpašnieku pieredzi mūsu mājas lapā www.mkpc.llkc.lv sadaļā Apmācības.

Sarmīte Grundšteine,
MKPC Informācijas un apmācību daļas vadītāja

ŠAJĀ NUMURĀ:

JAUNUMI

- Stājušies spēkā jauni Meža atjaunošanas, meža ieadzēšanas un plantāciju meža noteikumi
- Aizliegumi un ierobežojumi meža ugunsdrošajā laikposmā

2. - 3. lpp.

SAIMNIEKOJAM MEŽĀ

- Katru gadu Robu ģimenes īpašumā ticis stādīts mežs
- Par darba aizsardzības noteikumu ievērošanu cismā atbild darba devējs

4. - 5. lpp.

AR MEŽU SIRDĪ

- LVMI „Silava” vadošais pētnieks, mežzinātņu doktors Imants Baumanis apbalvots ar Atzinības krustu. Viņš ir gandarīts par meža selekcijā paveikto

6. - 7. lpp.

NOTIKUMU MOZAĪKA

- Meža īpašniekus aicina uz sadarbību pētījumu veikšanā
- Meža dienas turpinās
- Kuldīgas Alternatīvās sākumskolas 4. klases skolēni šogad Meža dienās

8. - 9. lpp.

PASAULĒ

- Čehijā jaunaudzū kopšanā pielieto mūsu valstī neredzētus tehnoloģiskos risinājumus

10. - 11. lpp.

PRAKTISKI PADOMI

- Vēl kāda iespēja atdzīvīnāt nepamatoti novārtā atstātās lauksaimniecības zemes
- Ja jauno mežu nekopj, tiek zaudēti atjaunošanā vai ieadzēšanā ieguldītie līdzekļi

12. - 13. lpp.

NO PIEREDZES PŪRA

- Populārāko mežos un pļāvās augošo ārstniecības augu izmantošana mūsu veselībai

14. - 15. lpp.

PAR MEDĪBĀM

- Rekomendācijas meža dzīvnieku postījumu samazināšanai

Baudisim vasaru!

Pavasari nomainījusi vasaru, dabā un mežā valda dzīvība – putni un meža zvēri steidz barot un izvadīt dzīvīgu mazuļus. Ienākas meža zemenītes, parādījušās jau pirmās gailenes. Blakus tam šogad milzīga kukaiņu un knišļu pārbagātība.

Meža īpašniekiem neliels atpūtas laiks no lielajiem meža darbiem. Kaut arī meža īpašumu tomēr vajadzētu regulāri apsekot, īpašu vērību piegriežot jaunajiem stādījumiem. Pārbaudīt, vai tos nebojā kāds kaitēklis vai meža zvērs.

Ja jūsu īpašumā ir jaunaudzes, kurām nepieciešama kopšana, aicinu izmantot iespēju un izkopt tās, piesaistot ES atbalstu, rakstot projektus. Šobrīd meža īpašnieki to var veikt saviem spēkiem, par to saņemot finansiālu atbalstu. Vai tā nav lieliska iespēja! Ja neesat pārliecināts par kopšanas nepieciešamību vai ja jums ir citi jautājumi, mūsu darbinieki jums noteikti palīdzēs. Šobrīd jau ir stājušies spēkā jauni *Meža atjaunošanas, meža ieaudzēšanas un plantāciju meža noteikumi*, kas meža īpašniekiem uzliek lielāku atbildību. Ar tiem noteikti vajadzētu iepazīties.

Kaut arī ir vasara, Meža konsultāciju pakalpojumu centrs organizē seminārus par aktuāliem jautājumiem. Tāpat ir iespēja apmeklēt kādu no pasaules Dabas fonda demonstrējumu teritorijām vai apgūt kādu praktisku meža apsaimniekošanas kursu. Par visām iespējām un jaunumiem plašāk var uzzināt interneta vietnēs: www.mk-pc.llkic.lv vai www.lauku-tikls.lv, kā arī interesējoties pie mūsu darbiniekiem.

Aicinu meža īpašniekus dalīties savā pieredzē un iespaidos, par to rakstot „Čiekuram”.

Lai jums jauka vasara!

Sarmīte Grundšteine,
„Čiekura” redaktore

Stājušies spēkā jauni noteikumi

Ar 8. maiju spēkā ir jaunie „**Meža atjaunošanas, meža ieaudzēšanas un plantāciju meža noteikumi**” (02.05.2012. MK noteikumi Nr.308 „*Meža atjaunošanas, meža ieaudzēšanas un plantāciju meža noteikumi*, LV, 70(4673), 08.05.2012.).

Apvienotie noteikumi ir izveidoti triju atsevišķu MK noteikumu vietā, lai vienkāršotu ar meža atjaunošanu un ieaudzēšanu saistīto prasību ievērošanu. Tie attiecas arī uz īpaši aizsargājamām dabas teritorijām, ciktāl tie nav pretrunā ar citiem noteikumiem, kas regulē konkrētās aizsargājamās teritorijas izmantošanu. Pēc jauniem noteikumiem meža ieaudzēšana, sējot vai stādot, nevar būt pretrunā ar attīstības plānošanas dokumentos noteiktajām prasībām. Īpašniekam pirms meža ieaudzēšanas jāvēršas vietējā pašvaldībā, lai uzzinātu, vai Teritorijas plānojums pieļauj konkrētas platības apmežošanu. Meliorētajās platībās meža ieaudzēšana jāveic, ievērojot Meliorācijas likuma noteiktās prasības (14.01.2010. likums „*Meliorācijas likums*”, LV, 12(4204), 22.01.2010.).

Noteikti meža atjaunošanas un kopšanas termiņi

Piecu kalendāra gadu laikā pēc cirtes mežs ir jāatjauno silā, mētrājā, lānā, damaksnī, vēri, gāršā, grīnī, slapjajā mētrājā, slapjajā damaksnī, slapjajā vēri, slapjajā gāršā, viršu ārenī, mētru ārenī, šaurlapju ārenī, platlapju ārenī, viršu kūdrēnī, mētru kūdrēnī, šaurlapju kūdrēnī, platlapju kūdrēnī; bet

desmit kalendāra gadu laikā purvājā, niedrājā, dumbrajā un lieknā.

Skuju koku jaunaudzei jābūt izkoptai ne vēlāk kā **desmitajā** kalendāra gadā pēc tās atzišanas par atjaunotu vai ieaudzētu, bet **lapu koku** – ne vēlāk kā **piektajā** kalendāra gadā.

Nosacījumi audzes atzišanai par atjaunotu

Atjaunotai mežaudzei ir pieļaujams jebkurš meža atjaunošanai un ieaudzēšanai izmantotajam koku sugu (saraksts ir noteikumu pielikumā) sastāvs. Izņēmums ir meža augšanas apstākļu tipi, kuros mežaudze ir atjaunojama **ar priedi**. Silā, mētrājā, lānā, grīnī, slapjajā mētrājā, viršu ārenī, viršu kūdrēnī, mētru ārenī un mētru kūdrēnī priedei jāaizņem vismaz 80 % no **minimāli nepieciešamā kopējā ieaugušo koku skaita**. Minimālais koku skaits priedei ir noteikts 3000 koku uz hektāra; ozolam, osim, viksnai, gobai, dižskābārdim un skābārdim – 1500 koku uz hektāra; pārējām kokiem sugām – 2000 koku uz hektāra. Ja stādīto vai sēto koku skaits pārsniedz 50% no minimālā koku skaita, mežaudzi reģistrē kā stādītu vai sētu. Koku izvietojumam ir jābūt vienmērīgam, bet ir pieļaujamas platības, kur atjaunošanās nav notikusi, ja vien šī platība nav lielāka par 20% no kopējās atjaunojamās platības.

Lai audzi atzitu par atjaunotu, ir noteikts minimālais augstums, kas kokiem ir jāsasniedz: **skuju kokiem** tas ir 0,1 metrs,

lapu kokiem – 0,2 metri. Gadījumos, kad valdošās audzes vidējais koku augstums pārsniedz 2 metrus, mežaudzei ir jābūt izkoptai atbilstoši koptas audzes kritērijiem un jābūt atbilstošam kociņu skaitam. Izņēmums ir mežaudzes purvājā, niedrājā, dumbrajā un lieknā, kā arī baltalkšņa, apses, vītola vai blīgnas audzes, jo maksimālais koku skaits šīm audzēm netiek noteikts, kā arī mežaudzēs, kuras kopj, atbrīvojot augšanas telpu nākotnes kokiem.

Precizēti plantāciju meža reģistrēšanas nosacījumi

Par plantāciju mežu var reģistrēt ne vairāk kā **20 gadu vecas** mežaudzes. Tās var būt gan dabiski ieaugušas, gan iestādītās vai iesētās audzes, augošas uz zemes, kura **nav reģistrēta kā mežs un neatrodas** Baltijas jūras un Rīgas jūras līča krasta kāpu aizsargjoslā, ūdensteces vai ūdenstilpes aizsargjoslā, bet ne vairāk kā 25 metru platumā gar ūdensteces vai ūdenstilpes krastu, ja stādīto vai sēto egļu īpatsvars pārsniedz 90 procentu no kopējā ieaudzēto koku skaita, ūdensteču un ūdenstilpju palienēs, mikroliegumos un teritorijās, kas normatīvajos aktos noteiktā kārtībā ir reģistrētas Dabas aizsardzības pārvaldes uzturētajā valsts reģistrā kā īpaši aizsargājami biotopi un īpaši aizsargājamo sugu dzīvotnes, īpaši aizsargājamās dabas teritorijās, izņemot neitrālo zonu.

Svarīgi lai ieaudzēta koku suga atbilst plantāciju meža audzēšanas mērķim un koku ▶

INFORMĀCIJA PAR LAP PASĀKUMOS IESNIEGTĀJIEM PROJEKTIEM

Reģionālajās lauksaimniecības pārvaldes iesniegtais projektu skaits	Pieteiktas attiecināmās izmaksas (LVL)	Pieteiktais publiskais finansējums (LVL)	Kārtā atvēlētais publiskais finansējums (LVL)	Pieejamā publiskā finansējuma atlikums (LVL)	Pieteikts % no pieejamā publiskā finansējuma
“Meža ekonomiskās vērtības uzlabošana” 3.kārtā (04.01.2010.- līdz ir iztērēts kārtā pieejamais finansējums)					
1709	5475839	297660	8000000	5 023 396	37
“Mežsaimniecības ražošanas potenciāla atjaunošana un preventīvu pasākumu ieviešana” aktivitātē “Mežsaimniecības ražošanas potenciāla atjaunošana ugunsgrēku un dabas katastrofu radīto postījumu vietās” (L226.1) 3.kārtā (07.10.2010.- līdz ir iztērēts kārtā pieejamais finansējums)					
170	464 790,00		1 000 000	535 210	46

Informācija par iesniegtajiem projektiem līdz 2012.gada 16. martam no www.lad.gov.lv

Valsts meža dienests

Valsts Meža dienesta INFORMĀCIJA

skaitis būtu lielāks par minimālo, kas atkarībā no valdošās koku sugas ir: priedei – 1000 koku uz hektāra; ozolam, osim, vīksnai, gobai, kļavai, dižskābardim un skābardim – 500 koku uz hektāra; pārējām sugām – 800 koku uz hektāra.

Par plantāciju mežu var pārreģistrēt audzes, kas jau ir reģistrētas kā ieaudzētās mežaudzes, ja tās 2000. gadā nav bijušas vecākas par 10 gadiem un atbilst jau minētajiem kritērijiem un nosacījumiem.

Koku ciršanai plantāciju meža nav saņemams apliecinājums. Meža īpašnieka pienākums ir katru gadu, pirms sākt koku ciršanu plantāciju mežā, par koku ciršanu paziņot Valsts meža dienestam. Lai kontroles institūcijām apliecinātu plantāciju mežā nocirstās koksnes izcelsmi, meža īpašnieks aizpilda veidlapu (atrodama noteikumu pielikumā).

Formalitātes

Mežaudzes atzīšanai par atjaunotu, koptu vai ieaudzētu meža īpašniekam jāiesniedz Valsts meža dienesta (VMD) pārskats. Pārskatu veidlapas ir atrodamas VMD mājas lapā (www.vmd.gov.lv) sadaļā „meža īpašniekiem” nodaļumā „veidlapas”.

Lai reģistrētu plantāciju mežu, VMD iesniedzot ieaudzēšanas pārskatu, tajā ir jāizdara atzīme par plantāciju meža ieaudzēšanu.

VMD mēneša laikā pēc pārskata saņemšanas pieņem lēmumu, ar kuru mežaudzi atzīst par atjaunotu, koptu, ieaudzētu vai reģistrētu par plantāciju mežu. Izlases veidā dienests pārskatā norādīto informāciju pārbauda dabā. Tā tiek samazināts administratīvais slogs VMD darbiniekiem un meža īpašniekiem uzlikta lielāka atbildība par izpildīto darbu un iesniedzamās informācijas kvalitāti.

Noteikumos ietverti arī nosacījumi, kuros noteiktas prasības meža atjaunošanai un ieaudzēšanai piemērotam meža reproduktīvajam materiālam. Ar noteikumiem var iepazīties interneta vietnē www.likumi.lv.

Jekaterīna Blaua,

MKPC Sēlijas nodaļas vadītāja vietniece

Meža ugunsnedrošais laikposms spēkā ar 1. maiju

Valsts meža dienests ir noteicis, ka meža ugunsnedrošais laikposms visā valsts teritorijā sākas ar 2012. gada 1. maiju. Meža īpašniekiem un tiesiskajiem valdītājiem līdz ar ugunsnedrošā laikposma noteikšanu jānodrošina ugunsdrošības noteikumu prasību ievērošana mežā.

Lai samazinātu ugunsgrēku izcelšanās iespējas mežā, no 1. maija, uzturoties mežā, visiem iedzīvotājiem ir noteikti aizliegumi un ierobežojumi, par kuriem neievērošanu var piemērot administratīvo, civiltiesisko un arī kriminālatbildību.

Uzturoties mežos un purvos aizliegts:

- *nomest degošus sērkokciņus, izsmēkus vai citus gruzdošus priekšmetus;*

Sākot ar 2012. gadu, Valsts meža dienests meža īpašniekus pieņem 29 birojos – apmeklētāju pieņemšanas vietās, kas pamatā izvietotas kādreizējo rajonu centros.

Būtiski ir tas, ka **jebkurā** Valsts meža dienesta **birojā** ar iesniegumiem var vērsties **jebkura** juridiska vai fiziska **persona**, jebkurš meža īpašnieks, neatkarīgi no savas juridiskās adreses vai meža īpašuma at-

- *kurināt ugunsgrēkus;*
- *atstāt ugunsgrēkus bez uzraudzības;*
- *dedzināt atkritumus;*
- *braukt ar mehāniskiem transportlīdzekļiem pa mežu un purviem ārpus ceļiem;*
- *veikt jebkuru citu darbību, kas var izraisīt ugunsgrēku.*

Meža ugunsnedrošajā laikposmā Valsts meža dienests dežūrē ugunsnovērošanas torņos un novēro mežus, lai pēc iespējas ātri tiktu konstatēti redzami dūmi virs koku galotnēm un tāda veidā noteiktu vietas, kur, iespējams, ir izcēlies meža ugunsgrēks. Tāpēc svarīgi ir, lai bez saskaņošanas ar administratīvajā teritorijā esošo Valsts meža dienesta struktūrvienību, netiktu veikti nekādi dedzināšanas darbi, kas rada lielus dūmus, lai tie nemaldinātu ugunsnovērošanas torņa dežurantus un lai

neizsludinātu viltus trauksmi.

Meža ugunsnedrošajā laikposmā dedzināt ciršanas atlikumus atļauts tikai ar Valsts meža dienesta mežziņa iekreizēju rakstisku atļauju. Savukārt meža īpašniekiem ir jāpārūpējas, lai meža ceļi un stigas būtu atbrīvoti no sagāztajiem kokiem un krūmiem, lai nepieciešamības gadījumā meža ugunsdzēsības automašīnām būtu iespējams brīvi pārvietoties. Tāpat meža īpašniekiem jāatceras, ka viņa pienākums ir veikt meža ugunsgrēka vietas uzraudzību pēc meža ugunsgrēka likvidācijas viņa mežā.

Iepriekšējo gadu pieredze rāda, ka gandrīz visu meža ugunsgrēku galvenais izcelšanās iemesls ir neuzmanīga, nepārdomāta, pavirša rīcība ar uguni mežā.

Valsts meža dienesta biroji

rašanās vietas un pastāv iespēja izteikt vēlni, kurā vietā ērtāk saņemt atbildi – šajā birojā, citā birojā, ar vēstules starpniecību vai e-pastā, vai arī izmantojot citu elektroniskās ziņaiņas veidu.

Pats galvenais, kas jāzina meža īpašniekiem un citiem, kuriem ir jārisina jautājumi, kas ir saistīti ar mežu, – kur atrodas Valsts meža dienesta biroji, lai varētu saņemt ap-

liecinājumus koku ciršanai, iesniegt pārskatus par saimniecisko darbību, saņemt mednieku apliecības, iesniegt meža inventarizācijas un kārtot visus citus jautājumus, kas ir saistīti ar normatīvajos dokumentos noteikto prasību ievērošanu, kā arī jautājumus, kas skar medības, meža vides aizsardzību, meža veselības stāvokli u.c.

VALSTS MEŽA DIENESTA BIROJU ADRESES

- **ZIEMEĻVIDZEMES VIRSMEŽNIECĪBA** (Rīgas iela 40, Valmiera, tālr. 64233020), biroji: **Limbažu birojs** (Cēsu iela 39, Limbaži); **Valkas birojs** (Raina iela 34, Valka); **Valmieras birojs** (Rīgas iela 40, Valmiera).
- **AUSTRUMLATGALES VIRSMEŽNIECĪBA** (Rēznas iela 6, Rēzekne, tālr. 64622166), biroji: **Balvu birojs** (Bērzpils iela 62, Balvi); **Ludzas birojs** (Latgales iela 248, Ludza); **Rēzeknes birojs** (Rēznas iela 6, Rēzekne).
- **ZIEMEĻKURZEMES VIRSMEŽNIECĪBA** (Raina iela 17, Talsi, tālr. 63274263), biroji: **Talsu birojs** (Raina iela 17, Talsi); **Ventspils birojs** (“Atpūtnieki”, Skaru ciems, Tārgales pag., Ventspils nov.).
- **RĪGAS REĢIONĀLĀS VIRSMEŽNIECĪBA** (Brīvības iela 129, Ogre, tālr. 65035620), biroji: **Babītes birojs** (Mežsaimniecība 2, Babīte, Babītes pag., Babītes nov.); **Inčukalna birojs** (Miera iela 2, Inčukalna, Inčukalna pag.); **Ogres birojs** (Brīvības iela 129, Ogre); **Rīgas birojs** (13. janvāra iela 15, Rīga).
- **ZIEMEĻAUSTRUMU VIRSMEŽNIECĪBA** (Pamatu iela 14, Gulbene, tālr. 64474970), biroji: **Alūksnes birojs** (Ozolu iela 1, Alūksne); **Gulbenes birojs** (Pamatu iela 14, Gulbene); **Smiltenes birojs** (Baznīcas laukums 16, Smiltene).
- **SĒLIJAS VIRSMEŽNIECĪBA** (Mežrūpnieku iela 2a, Jēkabpils, tālr. 65231669),

biroji: **Aizkraukles birojs** (Spīdolas iela 9, Aizkraukle); **Jēkabpils birojs** (Mežrūpnieku iela 2a, Jēkabpils).

• **ZEMGALES VIRSMEŽNIECĪBA** (Tērvetes iela 91D, Jelgava, tālr. 63058147),

biroji: **Bauskas birojs** (“Ošīni”, Īslīces pagasts, Bauskas nov.); **Dobeles birojs** (Brīvības iela 7b, Dobeles); **Jelgavas birojs** (Tērvetes iela 91D, Jelgava); **Tukuma birojs** (Mārtiņa iela 1, Tukums).

• **DIENVIDLATGALES VIRSMEŽNIECĪBA** (Kr. Valdemāra iela 7, Daugavpils, tālr. 65425782),

biroji: **Daugavpils birojs** (Kr. Valdemāra iela 7, Daugavpils); **Krāslavas birojs** (Latgales iela 6, Krāslava); **Preiļu birojs** (“Mežsētas”, Preiļu pag., Preiļu nov.).

• **CENTRĀLVIDZEMES VIRSMEŽNIECĪBA** (Dārzu iela 4, Cesvaine, tālr. 64852015):

biroji: **Cēsu birojs** (Raunas iela 4, Cēsis); **Madonas birojs** (Skolas iela 27, Madona).

• **DIENVIDKURZEMES VIRSMEŽNIECĪBA** (Dārza iela 8, Kuldīga nov.),

biroji: **Grobiņas birojs** (Atpūtas iela 4, Grobiņa, Grobiņas nov., tālr. 63324018); **Kuldīgas birojs** (Dārza iela 8, Kuldīga.); **Saldus birojs** (“Saldenieki”, Novadnieku pag. Saldus nov.).

Detalizētāka informācija atrodama Valsts meža dienesta mājas lapā www.vmd.gov.lv

Selva Šulce,

VMD preses sekretāre

Tas lielais stādīšanas dullums

*Daudz vairāk par tuviem ļaudīm,
Daudz vairāk par mīļiem ļaudīm
Man vajaga šalcošu mežu,
Siksti sakņotās meža zemes.
Ja skumji – līdz' nopūšas egles,
Ja priecājos – apse smeļ,
No sniegbaltas tāšu krūkas
Bērzs gaižzaļas strūklakas lej....*

(Ā.Elksne)

Kad 1967. gadā Zenta šis Ārijas Elksnes rindas rakstija savā dzejoļu kladē, viņai nez vai pat sapņos rādījās, ka pati kādreiz būs meža īpašniece. Toreiz, tālajos padomju gados, mežs privātpersonām vispār nepiederēja. Taču tas jau ne-traucēja to milēt. Šī meža mīlestība, izauklēta no agrās jaunības Rudbāržu pusē, nākusi līdzī visu mūžu.

Katru gadu ģimenes īpašumā ticis stādīts mežs

Acīmredzot tāpēc, kad Robu ģimene 1991. gadā atguva īpašumā vectēva zemi Zirņu pagastā, bijušajā Saldus rajonā, radās vēlēšanās mežā arī saimniekot. Tolaik ģimenei piederošās meža platības nebija lielas, tikai 5 ha. Mežizstrādes darbos tolaik strādājuši visi, arī bērni, gatavojusi malku, egļu mietus platību iežogšanai. Taču apetīte rodas ēdot! Ātri vien ģimene sapratusi, ka ar 5 ha meža vien nepietiks, arī lauksaimniecība ne visos laukos bijusi rentabla, jo daļa platības tāpat bijusi daļēji ar lapu kokiem aizaugusi. Tādēļ tad, kad a/s „Latvijas Finieris” sākusī atbalsta programmu bērza stādījumu ierīkošanai, radusies doma tajā iesaistīties. Arnis smejas, ka tieši sieva esot ģimenes ideju ģenerators, un šī ideja pieder viņai, bet saimnieku pašu pirmajā brīdī bijis grūti iekustināt. Savukārt ar Arni esot tā – kad viņš uzņemot gaitu, tad neesot tik viegli apturēt. Kopš tā laika katru gadu ģimenes īpašumā „Jaunstūri” ir ticis stādīts mežs, un pašlaik mežu kopplatība ir jau 25,3 ha.

Bet sākums visam bija 1998. gadā, kad atbalsta programmas ietvaros tika noslēgts līgums ar z/s „Senči” Tukuma pusē par 2500 gabaliem viengadīgu bērza stādu iegādi. Stādu izmaksas sedza a/s „Latvijas Finieris”, bet stādīšana bija īpaš-

Arnim un Zentai praktisko zināšanu sakrājijs krietni daudz

Foto: no Robu ģimenes arhīva

nieka paša ziņā. Pirmajā brīdī, redzot apmēram 10 cm garos kailsakņu stādījumus un stādot tos nesagatavotā augsnē bijušās kokmateriālu krautuves vietā, īpašas pārliecības gan neesot bijis, ka tur kas sanāks. Arī mežsargs grozījis galvu un pirmajā gadā atteicies platību pieņemt kā apmežotu, jo stādīņi bijuši pārāk mazi. Taču stādītājiem laikam bijuši tie tā saucamie „zaļie ikšķi”, jo visi iestādītie kociņi auga! Platībai nācās izturēt vēl vienu pārbaudījumu. Trešajā gadā pēc stādīšanas kūlas ugunsgrēka laikā iestādītie bērziņi nodega līdz saknēm, izdzīvoja tikai daži lielākie. Likās – viss darbs vējā, tomēr „Senču” bērziem izrādījās sāksta dzīvība, tie visi dzina atvases, un šodien, vērojot baltos, smuidros stumbrus, vairs neviens nevar pateikt, ka tāda nelaime kādreiz bijusi.

Ar pozitīvo pieredzi iepazīstināti arī citi meža īpašnieki

Bet ar to pašu arī, tā sakot, āķis bija lūpā. Savu artavu par labu meža stādīšanai deva arī Saldus virsmežniecības tajā laikā rīkotie semināri, kuri iesāka meža īpašnieku izglītošanas procesu, kas turpinās arī pašlaik. Sevišķi labs kontakts Robu ģimenei veidojās ar tā laika virsmežziņa vietnieku Ēvaldu Vizuli. Ar Ēvalda svētību arī „Jaunstūru” saimniecībā šādi semināri notika vairāk kārt, un ar pozitīvo pieredzi tika iepazīstināti arī citi meža īpašnieki

Turpmākajos gados tika stādīts vēl un vēl. Šajās platībās notikušas arī Meža dienu

talkas, mežu ir stādījuši pat Saldus puses pagastveči. Stādīšanā lietoti gan Kalsnavas, gan „Zābaku”, gan Lašupes, gan „Grigaļu” kokaudzētāvās iegādātie bērzu un egļu stādi. Arnis rāda arī platību, kas apstādīta ar bērza mežēniem, ko viņš pats pēc toreizējā mežsarga Aivara Bimšteina ieteikuma saracis apkārtnes laukos. Acīmredzot izvēlēti individuāli ar labām ģenētiskajām īpašībām, jo stādījums nekādā ziņā neatpaliek no tiem, kas ierīkoti ar stādaudzētavas stādiem.

Saimnieks savā meža pazīst katru kvadrātmetru

Kad sākās ES atbalsts lauksaimniecības zemju apmežošānai, Robu ģimene nevilcinājās izmantot arī to. Tāpat ES līdzekļi piesaistīti arī meža ekonomiskās vērtības paaugstināšanai. Šajā gadā ar ES atbalstu paredzēts izkopt 6,9 ha jaunaudžu.

Rodas iespajds, ka saimnieks savā meža pazīst katru kvadrātmetru, par katru vietu ir kāds stāsts. Katrā vietā atskan komentāri, ko paredzēts darīt nākotnē. Saimnieka mērķis ir saimniekošana bez kailcirtēm, kad pieaugušie koki no meža tiek izvākti pakāpeniski un izcirtumi kā tādi vispār neveidojas. Saimnieks rāda nogabalu, kur viņš tādā veidā jau darbojas. Zem paretināto pieaugušo baltalkšņu klāja iestādītās eglītes tur jūtas ļoti labi.

Abu nu jau sirmo vecāku darbošanās prieku ir pārņēmuši arī bērni. Dažkārt ir skumji klausīties gados vecākos meža īpašniekos, jo no viņu stāstītā izriet secinājums – jaunajiem

jau tas mežs neinteresē, kamēr es varu, tikmēr saimniekoju, jaunie, droši vien, visu pārdoš. Šeit, pilnīgi droši, tā nenotiks. Dēli un arī mazbērni vienmēr ir piedalījušies meža stādīšanas talkās, un, lai gan viņu pamatnodarbošanās nekādā veidā ar mežu nav saistīta, viņi brīvā laikā bieži ierodas ģimenes īpašumā un strādā. Arī mazbērni labprāt iesaistās meža sakopšanas darbos, jo šeit valda uzskats, ka atpūta vissaldākā ir pēc padarīta darba.

Mežs nav ģimenes vienīgā darbības joma. Lielākā lauksaimniecības zemes daļa gan tiek iznomāta, bet 10 ha ģimene apsaimnieko paši kā bioloģiskie lauksaimnieki. Tiek audzēti kartupeļi, auzas, zirņi, dārzeņi – gan pašu patēriņam, gan pārdošanai. Noņemšanās, saimniekojot bioloģiski, gan ir krietni lielāka, nekā, lietojot minerālmēsļus un ķīmiskos augu aizsardzības līdzekļus, bet tas esot pārliecības jautājums.

Lai sekotu un apgūtu visu jauno, ir jāmacās. Ne Arnim, ne Zentai nav mežsaimnieciskās izglītības, bet praktisko zināšanu pa šiem gadiem sakrājis krietni daudz. Viņi abi ir arī regulāri dalībnieki visos MKPC rīkotajos semināros un apmācībās. Arnis nekautrējas jautāt, ja kas nav skaidrs, pārprasīt, kamēr „aizrokas” līdz pašai saknei. Savu padomu nekad neliedzot arī Valsts meža dienesta darbinieki. Mežsargu saimniekošanas gados gan esot nomainījušies diezgan daudz, bet ar visiem bijis labs kontakts.

Mūsu pastaiga beidzas Liepu kalnā, no kurienes paveras skats uz visu pašāko apkaimi. Arī par šo vietu viņiem ir kāds sapnis – šeit būtu jābūt skatu tornim. Stādītie kociņi izaugs, un neko vairs nevarēs redzēt, tāpēc vajadzīgs tornis, kas paceļas visam pāri, bet mežā varēs ierīkot skatu stigas. Un saimniekiem jau nav žēl – tur taču varētu nākt un skatīties arī visi citi, kas alkst plašuma. Klausoties Robu ģimenes iecerēs un redzot visu, kas jau padarīts, gribas ticēt, – kādu dienu Liepu kalnā būs arī tornis. Ja to neuzcels paši, tad dēli – noteikti.

Alda Velvere,

MKPC Dienvidkurzemes nodaļas mežsaimniecības konsultante

Darba aizsardzības inspekcija – draugs, nevis bieds

Mežizstrāde no laika gala ir bijusi viena no bīstamākajām darba nozarēm. Statistika šajā jomā arī pašlaik ir drūma. Pagājušā gadā mežā notikuši 26 nelaimes gadījumi, 3 cilvēki gājuši bojā. Šie skarbie skaitļi ir piesaistījuši sabiedrības uzmanību, un tautā runā, ka arī Valsts Darba inspekcija pastiprinājusi savas pārbaudes šajā jomā. Par šiem jautājumiem runājam ar Kurzemes reģionālās Valsts Darba inspekcijas Liepājas sektora vecāko inspektori DAINU SPRADZI.

Ko tad tieši darba inspektori mežā pārbauda, kam "piekasās"? Pēc kāda principa izraugās pārbaudāmos objektus? – šie jautājumi interesē daudzus mežizstrādes uzņēmējus. Daina smejas, ka profesionālos noslēpumus viņa gan neatklāšot. Mežā darba inspektori parasti sāk ar to, ka pārbauda, vai pareizi sakārtotas darba tiesiskās attiecības, vai ir noslēgti darba līgumi vai kādi cita veida civiltiesiski līgumi ar visiem cismā strādājošajiem. Nereti gadās, ka koku gāzējam šāds līgums ir, bet viņa palīgs darbu veic bez līgumsaistībām. Ja šāds cilvēks darbā piedalās, viņam arī nepieciešams līgums, kuru slēdz ar darba devēju. Būtiski ir, kā labā koku gāzēja palīgs strādā, no tā arī ir atkarīgs, kam ar šo cilvēku līgums būtu jāslēdz. Palīgdarbu veicējam jābūt pilngadīgam un par viņa apmācību darba aizsardzībā, kā arī par individuālo aizsardzības līdzekļu nodrošināšanu atbild darba devējs. Situācijas var būt ļoti dažādas un vienādu mērauklu nevar novilkt, taču jāņem vērā, ka, ja par palīgu pie kāda koku gāzēja strādā viņa paša ģimenes loceklis, arī viņu darba tiesiskās attiecības jānoformē ar līgumu. Izņēmums ir vienīgi tajos gadījumos, ja ģimene strādā sev piederošā īpašumā.

Tieši nepietiekami apmācītu koku gāzēju palīgu neuzmanības dēļ arī notiek visvairāk negadījumu, piemēram, viņš gāšanās brīdī atrodas bīstamajā zonā, nereti nevalkā aizsargķiveri, nav nodrošināts ar citiem individuālajiem aizsardzības līdzekļiem un ierīcēm, kura lietošanu reglamentē MK noteikumi Nr. 310 „Darba aizsardzības prasības mežsaimniecībā”.

Nepareizi izvēlēta līguma forma

Darba inspekcija pārbauda arī to, vai, noslēdzot līgumu, ir izraudzīta pareizā darba tiesisko attiecību forma. Nereti gadās, ka strādājošie, piemēram, jaunaudzū kopēji, ar darba devēju noslēguši uzņēmuma līgumu kā pašnodarbinātie, bet viņi strādā stingri noteiktu darba laiku, uz objektu tiek atvesti, darba samaksa tiek pārskaitīta regulāri noteiktos datumos, strādā ar darba devēja darba rīkiem. Šajā gadījumā būtu jāslēdz darba līgums. Par nepareizi izvēlētu līguma formu, ja ir saskatāmās darba tiesiskās attiecības, uzņēmēju var sodīt. Bieži vien strādājošie uzņēmuma līgumam labprātīgi piekrīt, jo tādā gadījumā „uz rokas” saņemamā naudas summa var būt lielāka. Noslēdzot uzņēmuma līgumu, puses vienojas par nodokļu maksāšanu. Taču cilvēkiem jāapzinās, ka, izvēloties nemaksāt sociālo nodokli, viņam nav arī nekādu sociālo garantiju – netiek apmaksātas slimības lapas, nekrājas nauda pensijai u.tml. Šajā gadījumā persona zaudē tiesības arī uz ikgadējo apmaksāto atvaļinājumu.

Līdzīgi notiek arī meža atjaunošanas darbos. Praksē nereti ir tā, ka tiek „nosolīts” kāds stādāmais apjoms valsts mežā, un pēc tam darba veikšanai piesaistīti cilvēki no malas – ar sludinājumu palīdzību, paziņojot no mutes mutē u.tml. Arī šajā gadījumā ar stādītājiem būtu jāslēdz uzņēmuma līgumi, tas nozīmē, ka viņiem visiem jābūt reģistrētiem kā pašnodarbinātajiem. Diemžēl tāds jēdziens kā „talka” darba likumdošanas izpratnē nepastāv.

Par darba aizsardzības noteikumu ievērošanu cismā atbild darba devējs

Daina Spradze uzsver, ka par darba aizsardzības noteikumu ievērošanu cismā atbild darba devējs. Viņa pienākums ir pārliecināties, vai visiem koku gāšanā nodarbinātajiem ir, piemēram, koku gāzēja apliecība, vai strādājošie ir nodrošināti ar speciālajiem darba aizsardzības līdzekļiem, apģērbiem, vai ir pareizi sastādītas cismu izstrādes tehnoloģiskās kartes u.tml. Pašnodarbinātās personas par savu darba drošību atbild pašas. Valsts darba inspekcija kontrolē nodrošinājumu ar darba aizsardzības līdzekļiem, bet specifiskajās mežizstrādes niansēs neiedziļinās. Tas prasa papildus atbildību no tiešajiem darbu vadītājiem, jo pareiza darbu organizācija ir viens no pamatnosacījumiem drošam darbam.

Nereti rupjus darba drošības pārkāpumus izdara arī cilvēki, kuriem ir koku gāzēja apliecības un kuriem tāpat vajadzētu būt apmācītiem pareizos darba paņēmienos. Ar mežizstrādi saistītie uzņēmēji nākuši pie secinājuma, ka diemžēl apmācību kvalitāte dažādos apmācību centros būtiski atšķiras. To būtu jāapzinās arī pašiem interesentiem, kuri vēlas iegūt „gāzēja tiesības”. Nereti cilvēki vadās tikai pēc cenas, kas jāmaksā par apmācībām, un apzināti izvēlas visisāko apmācības laiku. Taču šādi „nopirkts” dokuments pašam īpašniekam var sāpīgi „atspēlēties”, jo mežizstrāde tomēr ir tā joma, kurā vismaz stabils pamatzināšanas ir nepieciešamas.

Daina stāsta, ka daudz pārkāpumu, kas var izraisīt smagas sekas, tiek konstatēti arī kokmateriālu kraušanas, pievešanas un izvešanas darbos. Viens no galvenajiem iemesliem ir noteikto darba stundu neievērošana. Cilvēki, vēlēdamies vairāk nopelnīt, un bieži arī, pakļaudamies darba devēju spiedienam, piekrīt strādāt virsstundas. Nereti par tām arī netiek maksāts kā par virsstundām. Taču garā darba laika dēļ cilvēks ir noguris, palēninās reakcijas ātrums, vājinās uzmanība, un tas viss veicina nelaimei, nemaz nerunājot par

darbinieka veselību, kas tādā veidā tiek pamatīgi bojāta.

Arī pašam darbiniekam par savu drošību un veselību jābūt jārūpējas

Valsts darba inspekcijai nākas saskarties arī ar to, ka daļai cilvēku ir nepareiza reakcija gadījumos, kad nelaimes gadījums noticis. Nereti cilvēki cenšas notikušo slēpt, domājot, ka tādā veidā viņi pasargā savu darba devēju no nepatīkšanām un ārstniecības iestādē stāsta, ka nelaime notikusi mājās, sadzīvē. Šajā situācijā cietušais neapzinās, ka kaitē ne tikai sev, bet arī citiem, jo nelaimes gadījuma izmeklēšanas laikā tiek noskaidrots tā cēlonis. Tikai cēloni novēršot, būs garantija, ka līdzīga rakstura nelaimes neatkartosies. Turklāt, ja nelaimes gadījumam ir smagākas sekas attiecībā uz cietušā veselību (kuras ne vienmēr pirmajā brīdī var paredzēt), bet nelaimes gadījumu akts nav sastādīts, cilvēks zaudē tiesības saņemt kompensāciju par ārstēšanās izdevumiem, medikamentiem, ko nopietnu nelaimes gadījumu reizēs pēc cietušā lūguma izmaksā Valsts Sociālās apdrošināšanas aģentūra. Savukārt darba devēja solījumi samaksāt nereti arī paliek tikai solījumi.

Taču secinājums, kas izkristalizējas mūsu sarunas gaitā, ir nepārprotams – nodarbinot darba ņēmējus, darba devējam ir jānodrošina droša un veselībai nekaitīga darba vide. Taču arī pašam darbiniekam par savu drošību un veselību jābūt jārūpējas. Darba aizsardzības inspekcija nekad nespēs būt klāt visās vietās, un grūti kārtību ieviest tikai ar pārkāpumu aktu sastādīšanu. Darbiniekiem jāprot pastāvēt par savām tiesībām, vajadzības gadījumā pašiem pieaicinot darba inspektorus, ja ir situācijas, kad savādāk savu likumīgo taisnību neizdodas panākt. Piekāpjoties, visu paciešot un pārkāpumus slēpjot, jāatceras, ka slims un strādāt nespējīgs darbinieks nevienam uzņēmējam nebūs vajadzīgs. Uz savas veselības rēķina nopelnīto papildu naudu var iznākt ar uzviņu atdot par ārstēšanos.

Alda Velvere,

MKPC Dienvidkurzemes nodaļas mežsaimniecības konsultante

Darba mūžs veltīts meža selekcijai

2012. gada 4. maijā Rīgas pili svinīgā Valsts apbalvojumu pasniegšanas ceremonijā Valsts prezidents Andris Bērziņš pasniedza Atzinības krustu – LVMI „Silava” vadošajam pētniekam, mežzinātņu doktoram Imantam Baumanim. Latvijā un ārvalstīs atzītam zinātniekam, Dr. silv. Imantam Baumanim šis apbalvojums piešķirts pēc LVMI „Silava” Zinātniskās padomes ierosinājuma par nozīmīgu ieguldījumu Latvijas mežzinātnes, meža selekcijas attīstībā.

Latvijas Valsts mežzinātnes institūta „Silava” vadošais pētnieks, mežzinātņu doktors, kura pētnieciskā darbība saistīta ar kokaugu selekciju un ģenētiku, viņa darba mūžs galvenokārt veltīts Rīgas priedei – tās saglabāšanai un izcilāko īpašību nodošanai nākamajām koku paaudzēm. Imanta Baumaņa vadībā ierīkoti eksperimentālie kokaugu stādījumi un priezu sēkļu plantācijas, veicot eksperimentus dažādu klonu krustošanā un pēcnācēju pārbaudēs, tādējādi nodrošinot nepieciešamo priezu sēkļu bāzi Latvijas mežu atjaunošanai.

Imants ar mežu saistīts jau kopš bērnības

Imants Baumanis piedzima Rīgā, bet jau tajā pašā 1934. gadā ģimene pārcēlās uz dzīvi Talsu rajona Balgales pagasta „Vairogos”, kas atradās liela Kurzemes meža vidū, kur Imanta tēvs, būdams ļoti izdarīgs, nolēma uzsākt terpentīna ražošanas biznesu. Cīsmā tika nedaudz atrakti un ar trīsi izcelti celmi, pēc tam tie tika saskaldīti un ar ratiem vesti uz terpentīna ražotni. Arī Imants, puika būdams, palīdzējis celmu sagatavošanas darbos. Kara gados uznāca krīze, un pēc terpentīna vairs nebija pieprasījuma, nelielus ienākumus vēl varēja gūt, pārdodot vietējiem kalējiem ogles. Tāpēc pēc kara tēvs nolēma pievērsties augļu koku audzēšanai – iznomāja zemi un netālajā laukā izveidoja nelielu stādaudzētavu. Jau šajā laikā Imantā pamodās „mičurinieša” gars – tika izmēģināti dažādi potēšanas varianti un veikti dažādi eksperimenti, mēģinot pat uz alkšņiem uzpotēt ābeles. Lai arī eksperimenti ne vienmēr bija rezultatīvi, Imants lasīja spe-

Imants Baumanis saņem Atzinības krustu 2012. gada 4. maijā

ciālo literatūru un pētījumus turpināja.

Imants uzauga kuplā saimē, viņa tēvs savu otro ģimeni nodibināja 56 gadu vecumā, un tajā piedzima astoņi bērni – četri dēli un četras meitas. Tik lielai

Sešpadsmitgadīgais dārzkopis

ģimenei izdzīvot nebija viegli, šeit atkal palīdzēja mežs. Kad sākās kolhozu laiki un drikstēja turēt tikai vienu govī, otru ik pa laikam, kad nāca pārbaudes, bija jāslēpj mežā, jo ar vienu piena devēju tik lielai ģimenei nepietika. Bērni aktīvi piedalījās saimniecības uzturēšanā un pārtikas sagādē, nācās agri celties un, kaujoties ar odiem un dunduriem, doties ganu gaitās, vietējā mežā bija jālasa ogas un sēnes. Tikai biežais mežs 1941.

gadā paglāba Baumaņu ģimeni no izvešanas uz Sibīriju.

Skolas gaitas Imants uzsāka Zentes pamatskolā. Līdz skolai gan sniegā, gan lietū caur mežu bija jāmēro seši kilometri – garajā ceļā varēja vērot intere-

santo un mainīgo meža dzīvi, ne vienu reizi vien takas malā tika pamanīti arī vilki.

Pēc pamatskolas beigšanas radās interese pilnveidot stād-
audzētavā gūtās iemaņas un I. Baumanis turpināja mācības Bulduru dārzkopības tehnikumā, kuru beidza, iegūstot „sarkano” diplomu. Imants gribēja dārzkopību studēt arī tālāk, bet to varēja tikai Timirjazeva lauksaimniecības akadēmijā. Tikko bija miris Staļins, nevarēja zināt, kas Krievijā notiks, tāpēc turp doties viņš neriskēja.

Sākās spraigs darbs meža fonda kvalitatīvā apzināšanā un izvērtēšanā

Tā kā mežs Imantam nebija svešs, viņš nolēma studēt mežsaimniecību Latvijas Lauksaimniecības akadēmijā. Pirmais mācību gads pagāja Rīgā, bet tālākās studijas notika Jelgavā. Parāleli studijām nācās strādāt gadījuma darbus, šeit noderēja arī tehnikumā gūtās dārzkopēja zināšanas un Baumaņu ģimenei tik raksturīgais čačlums un enerģija.

Pirmā darba vieta pēc akadēmijas beigšanas bija Latvijas aerofoto mežierīcības institūtā par taksatoru. Bet, atsaucoties profesora A. Kundziņa uzaicinājumam, 1961. gadā Imants

sāk strādāt Zinātņu akadēmijas Mežsaimniecības problēmu institūtā – visu turpmāko darba mūžu veltot meža selekcijai. Otrā pasaules kara laikā un pēckara periodā ļoti lielos apjomos tika izcirstas labākās audzes un koki. Meža atjaunošanā nereti izmantoja gadījuma sēklas, vācot tās no „cūku” priedēm gar laukmalēm, kāpām un purviem, veicinot negatīvo selekciju. Tāpēc 1958. gadā Zinātņu akadēmijas Mežsaimniecības problēmu institūtā pēc mežzinātnieku J. Gaiļa un A. Kundziņa ierosinājuma tika izveidots meža selekcijas sektors un Latvijā sākās spraigs darbs mūsu meža fonda kvalitatīvā apzināšanā, izvērtēšanā un selekcionētas meža sēklkopības bāzes izveidošanā. Kopš 1961. gada šajos darbos aktīvi iesaistījās arī Imants Baumanis.

Tika veikta meža inventarizācija pēc fenotipiskajām pazīmēm, izdalītas labākās audzes un pluskoki, kurus pavairoja potējot un ierīkojot sēkļu plantācijas – stādot kokus reti, kā dārzā ābeles. Pirmās plantācijas tika ierīkotas sešdesmito gadu sākumā, turpmākajos gados tās tika ierīkotas tajās mežrūpniecības saimniecībās, kurās galvenā koku suga bija priede. Pirmās nozīmīgākās sēkļu ražas no plantācijām tika iegūtas pēc 12-15 gadiem, sasniedzot rekordražu – no 1 hektāra iegūstot 15 kg sēkļu. Pateicoties šiem pasākumiem, meža nozare kopš pagājušā gadsimta astoņdesmitajiem gadiem pilnībā tika nodrošināta ar ģenētiski uzlabotu reproductīvo materiālu no sēkļu plantācijām.

Tika veikta ražīgāko klonu krustošana un uzsākas pēcnācēju iedzīvēšanas pārbaudes

Lai atvieglotu potzaru sagādi un varētu ātrāk kāpt kokos, nebojājot koka mizu, I. Baumaņa vadībā tika izgudroti un konstruēti jauna tipa kāpši „Vāverē”. Tā kā sēkļu plantāciju ražīgumu un kalpošanas laiku būtiski ietekmē pareiza koku vainagu veidošana, tad I. Baumanis organizēja un vadīja seminārus plantāciju vadītāju un potētāju apmācībai. Izvērtējot sveķu ražības mainību priezu audzēs un izveidojot sveķu

priežu sēklu plantācijas sēklu ieguvei, tika veikta ražīgāko klonu krustošana un uzsākas pēcnācēju iedzimtības pārbaudes. 1977. gadā Imants aizstāvēja Lauksaimniecības zinātņu kandidāta disertāciju par priežu pēcnācēju augšanas ātrumu un sveķu ražības uzlabošanas iespējām mūsu mežos. Neilgi pēc disertācijas aizstāvēšanas rūpnieciskā atsveķošana tās nerentabilitātes dēļ tika pārtraukta, līdz ar to pētījumos šajā jomā sveķu ražība tika skaidrota saistībā ar koku kaitēkļu un slimību rezistenci.

Vēl viens nozīmīgs posms I. Baumaņa darbībā sākās 1975. gadā, kad tika izstrādāta meža selekcijas programma ģenētiski uzlabotas sēklkopības bāzes izveidei. Programma paredzēja izvērtēt priežu populāciju un klonu fenotipisko un ģenētisko daudzveidību. Fenotipiskā atlase ne vienmēr nodrošina ģenētisko pārākumu, tāpēc tika rīkoti dažādi iedzimtības pārbaudes stādījumi, lai atlasītu ražīgākos, kvalitatīvākos un rezistentākos klonus otrās kārtas sēklu plantāciju ierīkošanai. Iesākoties sēklu ražošanas fāzei, tika organizētas klonu pēcnācēju pārbaudes, ierīkojot salīdzinošos stādījumus, tika ierīkoti vairāki stādījumi ar mežaudžu un sēklu plantāciju sēklām. Pētījumos iegūtie rezultāti parliecināja norāda uz meža selekcijas efektu, lietojot sēklu plantāciju sēklas, tas var būt 15-20%, bet ierīkojot otrās kārtas sēklu plantācijas ar pārbaudītiem kloniem, selekcijas efekts sagaidāms vēl lielāks – 25-30%.

Gūtas vērtīgas, meža īpašniekiem noderīgas atziņas

Lai skaidrotu dažādu pazīmju iedzimtības raksturu un noskaidrotu labākos klonus, regulāri tiek veikta labāko klonu mākslīgā krustošana un iegūti ātraudzīgi hibrīdi, kuri tiek virzīti uz augstākas kārtas sēklu plantācijām.

Ar parastās priedes izcelsmes apgabalu piemērotības pētījumiem Latvijas apstākļiem Latvijas valsts mežzinātnes institūts „Silava” nodarbojas jau vairāk nekā trīsdesmit gadu. Šajā laikā ir gūtas vērtīgas atziņas, kuras būtu jāņem vērā katram

meža īpašniekam, kas vēlas savā mežā ieaudzēt un atstāt pēcnācējiem slaidas, kvalitatīvas un augstražīgas priedes:

- Krievijas vidienes un Ukrainas izcelsmes priedes nespēj pielāgoties Latvijas apstākļiem un skujbīres un dzinumus vēža ietekmē iet bojā;

- Polijas un Vācijas priedes samērā labi aug Latvijas rietumu un centrālajā daļā, bet ir jutīgākas pret skujbīri, mazāks saglabājušos kociņu skaits, stumbri ir likumaināki un resnākiem zariem;

- Zviedrijas izcelsmes priedes ir ar kvalitatīvu stumbru un tieviem zariem, taču to augšanas gaita ir lēnāka, mazāka koksnes krāja nekā Latvijas izcelsmes priedēm;

Foto: no I. Baumaņa personīgā arhīva

Priežu mākslīgā apputeksnēšana Kalsnavas priežu sēklu plantācijā 2012.gada maijā

- Latvijas rietumu izcelsmes priedes visā teritorijā uzrāda lēnāku augšanas gaitu, tām ir resnāki zari nekā ziemļausstrumu populāciju priedēm;

- Latvijā labākās ir Misas, Zvirgzdes, Priedaines un Smiltenes populācijas priedes;

- Ieteicamāk meža atjaunošanai izmantot selekcionētu materiālu, kur sēklas iegūtas sēklu plantācijās, šādas mežaudzes ir ražīgākas vidēji par 15 – 20 %, stumbri ir taisnāki nekā vietējo mežaudžu pēcnācējiem.

Imants Baumanis aicina meža īpašniekus būt uzmanīgiem piedāvātā materiāla izvēlē, pirmās sekas būs manāmas jau pēc pirmajiem desmit gadiem, bet galvenokārt to nākotnē jūtīs mūsu pēcnācēji, kad mežs būs cērtams.

Latvijas priede pasaules tirgū ir slavena

Par priedi un tās selekciju stāsta pats I. Baumanis:

„Priede ir izplatītākā koku suga Latvijā, tā aizņem vai-

rāk nekā vienu miljonu ha vai gandrīz 40% no kopējās meža platības. Priede savā ilgstošajā attīstības procesā izveidojusi daudzas fenotipiskās formas, un tai ir lielas pielāgošanās spējas. Tā var augt gan nabadzīgās, sausās smilšu kāpās, gan mitrās un pārpuvotās kūdras augsnēs. Priedes Latvijā vairāk sastopamas jūras piekrastē un Kurzemes ziemeļos.

Latvijas priede jau vairākus gadsimtus pasaules tirgū ir slavena ar savām augsti kvalitatīvajām īpašībām. Kuģu būvētāji priedes koksni izmantoja laivu un mastu gatavošanai, priedes balķus izveda caur Rīgas ostu, un tirgotāji to nodēvēja par Rīgas priedi. Tās koksne izcēlās ar augstu stumbra kvalitāti

tās koksne. Labos augšanas apstākļos cirtmetā priede var sasniegt 40 m augstumu un no hektāra var iegūt 500-700 m³ augstvērtīgas koksnes, kuru izmanto gan būvniecībā, gan mēbeļu, gan celulozes ražošanā. Priedes zaļo masu izmanto ārstniecībā, parfimērijā un ķīmiskajā rūpniecībā. Tomēr priežu mežs nav mērāms tikai kubikmetros un latos, ne mazāk nozīmīgs ir tā ekoloģiskais un sociālais devums - kas būtu mūsu Jūrmala bez priežu audzēm ar spirdzinošo gaisu. Ir zinātniski pierādīts, ka gada laikā 1 ha priežu meža spēj attīrīt 18 milj. m³ gaisa, uztverot 30 - 35 t putekļu un kaitīgo vielu. Priedes ļoti veiksmīgi pasargā arī kāpas un jūras piekrasti no vēja postījumiem, jo smilts augsnēs tās veido dziļu un spēcīgu sakņu sistēmu.”

Imants Baumanis ir gandarīts par meža selekcijā paveikto

I. Baumanis par ļoti smagu un atbildīgu dzīves posmu uzskata pārmaiņu laiku Latvijā, kad no 1993. līdz 2001. gadam viņam nācās vadīt institūtu. Veicot administratīvo darbu, neatlika laika pievērsties pētniecībai, vajadzēja domāt, kā noturēt institūtu apstākļos, kad naudas nav pieticis pat apkurei. Imants ir gandarīts par paveikto meža selekcijā, priecājas par priežu skaistajām jaunaudzēm, kuras turpinās nest „Rīgas priedes” vārdu pasaulē. Visvairāk iepriecina tas, ka viņa darba pieredzi un pētnieciskās iestrādes ir izdevies nodot jaunajiem un ļoti spējīgajiem meža selekcionāriem – Arnim Gailim un Ārim Jansonam.

Lai uzturētu labu veselību, nezaudētu mundrumu un dzīvesprieku, Imants brīvo laiku pavada svaigā gaisā – dodas medībās, kopj piemājas dārzu un bišu dravu. Kopā ar dēlu Kārli apsaimnieko ģimenes īpašumā esošo mežu. Imantam patīk arī apceļot plašo pasauli, bet Latvija ir izbraidīta krustu šķērsu.

Imants uzskata, ka visskaistākā un viszaļākā vieta pasaulē ir mūsu pašu Latvija – viena no pasaules mežainākajām valstīm. Maza, jo maza daļiņa no šā skaituma ir arī Imanta nopelns!

Raksts sagatavots sadarbībā ar LMZI „Silava”

Aicinām uz sadarbību pētījumu veikšanā!

Projekts "Daudzfunkcionālu lapu koku un enerģētisko augu plantāciju ierīkošanas un apsaimniekošanas modeļu izstrāde" tiek īstenots kopš 2010. gada marta, sadarbojoties Latvijas Valsts mežzinātnes institūtam "Silava" ar Latvijas lauksaimniecības aģentūru "Zemkopības zinātniskais institūts".

Aicinām meža īpašniekus uz sadarbību pētījumu veikšanā par plantāciju ierīkošanas paņēmieni efektivitāti, apmērojot lauksaimniecības zemes.

Līdz šim esam ierīkojuši eksperimentālo demonstrācijas objektu Skrīveru pagastā, kur "starta mēslošanai" izmantojot notekūdeņu dūnas, pelnus un digestātu, ierīkoti apšu hibridu, kļavas, saldā ķirša, bērza, melnalkšņa, baltalkšņa, liepas, papēļu un kārķu stādījumi. Sadarbojoties ar privātajiem īpašniekiem, ierīkoti arī dažādi demo-stādījumi privātos platībās. Šovasar plānojam

atjaunot aktīvu sadarbību ar saimniekiem, kas veikuši iepriekšminēto kokaugu sugu plantāciju ierīkošanu – apmērošanu jau senāk. Vēlamies apsekot Latvijā jau iepriekš ierīkotās šo kokaugu plantācijas, veicot anketēšanu par izmantotajiem ierīkošanas paņēmieniem un kopšanu, kā arī uzmērīt audzes un veikt augšnes mehāniskā sastāva analīzes. Lūdzam atsaukties arī tos saimniekus, kuriem līdz šim vēl nav izveidojusies aktīva sadarbība ar Latvijas Valsts mežzinātnes institūta "Silava" pētniekiem! Ievāktie dati tiks izmantoti plantāciju ierīkošanas apsaimniekošana modeļa izveidei, lai varētu spriest par paredzamajiem pieaugumiem un augšanas gaitu nākotnē, atkarībā no apsaimniekošanas veida un augšanas apstākļiem. Par projekta gaitu informācija atrodama gan LVMI Silava mājas lapā www.silava.lv, gan speciāli projekta vajadzībām

izveidotajā interneta vietnē <http://agroforestrylatvia.blogspot.com>.

Projekta **specifiskais mērķis** – izstrādāt brīvi pieejamu informatīvo bāzi un interaktīvu biznesa plāna modeli par ātraudzīgo lapu koku apsaimniekošanas modeļiem plantāciju izveidei un ierīkot multifunkcionālus, intensīvi apsaimniekotus ātraudzīgo lapu koku un daudzgadīgo lakstaugu ar augstu enerģētisko vērtību paraugobjektus-plantācijas lauksaimniecības zemēs, demonstrējot jaunākās tehnoloģijas un veicot tehnoloģiju pārneses iespēju novērtēšanu.

Plānotās aktivitātes:

- līdz šim ierīkoto plantāciju un to apsaimniekošanas modeļu apzināšana, esošo zinātnisko izmēģinājumu objektu apsekošana;
- vietējās izcelsmes sējmateriāla un stādmateriāla atlase;
- jaunāko klonu un šķirņu piemērotības Latvijas klimatisk-

kajiem apstākļiem pārbaude;

- daudzfunkcionālu lapu koku un enerģētisko augu plantāciju ierīkošanas tehnoloģiju demonstrācijas-paraugobjektu izveide;

- biznesa un apsaimniekošanas plāna modeļa sagatavošana;
- pētniecības rezultātu publiskās pieejamības nodrošināšana;
- miežabrāļa šķirnes reģistrācija;

dauzgdīgās mazalkolidās lupīnas šķirnes reģistrācija. Interesentiem par enerģētiskās koksnes plantāciju ierīkošanu lūdzam sazināties ar projekta vadītāju Dagniju Lazdiņu (26595683), bet par lauksaimniecības zemju apmērojumiem vērsties pie vadošās pētnieces Mudrītes Daugavietes (29154264), vai rakstīt uz dagnija.lazdina@silava.lv.

Projekts tiek finansēts no Eiropas Reģionālās attīstības fonda programmas "Uzņēmējdarbība un inovācijas", prioritāte 2.1. "Zinātne un inovācijas", pasākums 2.1.1. "Zinātne, pētniecība un attīstība" aktivitāte 2.1.1.2. "Atbalsts zinātnei un pētniecībai" ietvaros

Dagnija Lazdiņa,

LMZI „Silava” projekta vadītāja

NR.2010/0268/2DP/2.1.1.2.0/10/APIA/VIAA/118
IEGULDĪJUMS TAVĀ NĀKOTNĒ

AICINĀM APMEKLĒT IZSTĀDI MEŽAPARKĀ!

Izstāde „Iepazīsties – Koks!” Mežaparka estrādes ēkā būs atvērta līdz oktobra beigām katru sestdienu no plkst. 11:00 līdz 18:00. Izstādes apmeklētājiem gidu vadībā ir iespēja iegūt profesionālu informāciju par ekspozīciju un meža nozari kopumā. Izstādes apskate – bez maksas. Izstāde „Iepazīsties – Koks!” ir tapusi, sadarbojoties visai Latvijas meža nozarei, vienuviet parādot visu mežsaimniecības ciklu. Ekspozīcija izveidota atraktīvā veidā, lai būtu interesanti dažādu paaudžu apmeklētājiem. Tā stāsta par visu mežu apsaimniekošanas ciklu, sākot no koku stādīšanas un beidzot ar koksnes pārstrādi un izmantošanu sadzīvē, kā arī parāda koksnes kā materiāla daudz-

veidīgās īpašības un īpatnības. Ekspozīti izvietoti, lai uzskatāmi parādītu kāda veida produkciju iespējams izgatavot no konkrētās sugas koka. Izstādē apskatāma arī vietējo ražotāju produkcija – mēbeles, grīdas segumi un rotaļlietas.

MEŽA DIENAS 2012 TURPINĀS!

Jau vairāk nekā astoņdesmit gadus katru pavasari Latviju pārņem Meža dienas, kad notiek talkas, tiek stādīti koki, labiekārtotas un radītas jaunas atpūtas vietas mežā, pie skolām, sabiedriskajām ēkām, namu pagalmos, kā arī apgūtas jaunas prasmes un zināšanas. Valsts prezidents Andris Bērziņš, turpinot iesāktu tradīciju, ir uzņēmis Meža dienu patrona pienākumus un izteicis atbalstu Meža dienu kustībai Latvijā. Meža dienu mērķis – iesaistīt sabiedrību, it sevišķi skolu jaunatni, pašvaldības un lauku cilvēkus Meža dienu pasākumos, lai vairotu zināšanas un interesi par mežu, meža produktiem un pakalpojumiem, kas iegūti ilgtspējīgi apsaimniekotos mežos, un radītu sabiedrības

pārliecību par meža nozares lomu Latvijas tautsaimniecības ilgtspējīgā attīstībā. Šogad Meža dienu moto skan: „Iepazīsties-Koks!”. Latvijas sabiedrība tiek aicināta turpināt aizsāktu tradīciju padarīt Latviju krāšņāku ar koku stādījumiem, pilnveidojot atpūtas vietas, kā arī radīt jaunas aktīvu dzīvesveidu veicinošas mazās arhitektūras formas, radoši un pārdomāti izmantojot koku kā būvmateriālu. Meža dienu pasākumi ar pašvaldību, pašvaldību iedzīvotāju un uzņēmēju līdzdalību turpināsies līdz pat rudenim, ierīkojot aktīvās atpūtas zonas, izmantojot koku.

Māra Mikule,

*ZM Meža departaments
Meža nozares stratēģijas un
atbalsta nodaļa*

IEPAZĪSTIES – KOKS!

Ar šādu devīzi izskanējušas 2012. gada Meža dienas Latvijā. Kuldīgas Alternatīvās sākumskolas 4. klases skolēni šogad Meža dienās iepazīs ar konkrētu koku – egli.

Jau mācību gada vidū biju uzaicināta ciemoties un stāstīt par egli 4. klases bērniem. Mācījāmieši egli atšķirt no vairākiem Latvijā sastopamiem skuju kokiem. Un bērniem bija liels pārsteigums, ka pie mums nav tikai parastā egle, bet ir arī čuskegle, baltegle, lapegle, asā egle, tās visas varēja pataustīt un pasmaržot. Egles ziedēšana, čiekuru vākšana, sēkliņa un lidspārniņš, egles audzēšana, čiekuru ievārijums bija kas jauns. Tāpēc vienojāmie,

ka pavasarī kopā brauksim uz kokaudzētavu, lai redzētu, kā eglīte tiek audzēta tur, un kopā iestādīsim egles mežā.

Norunātajā dienā kopā devāmies uz kokaudzētavu „Ieviņas V”, kur kokaudzētavas vadītāja Ieva Volkoviča pastāstīja un parādīja, kā egļu sēklas tiek sētas un audzētas, lai meža īpašnieki var eglītes stādīt savos mežos. „Oho!” izsauca bērni, dzirdot, cik maksā 1 kg egļu sēklu. Redzējām gan viengadīgas, gan divu, trīs un četrgadīgas eglītes. Katrs bērns varēja paņemt no kokaudzētavas vienu eglīti un iestādīt to mežā. Pēc kokaudzētavas apskates devāmies uz mežu un Īvandes pagasta „Vējiņos” bērni stādīja eglītes, apmežojot 0,9 ha izcirtumu. Uz jautājumu, vai stādīt

Foto: I. Inckenberga

Kokaudzētavas „Ieviņas V” vadītāja Ieva Volkoviča stāstīja kā eglītes tiek sētas un audzētas

egļiti bija viegli, bērni atbildēja, ka nav iedomājušies, ka egļu stādīšanā tik daudz kas jāatceras – kārtīgi iedurt lāpstu zemē, eglītes pareizi nest spaiņos, iestādīt tā, ka laukā nepaliek neviena saknīte un kārtīgi piemidīt. Pēc pasākuma visi bija vienprātīgi – meža stādīšana nav viegla, bet ļoti vajadzīga un liels prieks, ka par

egļi tagad viņi zina un saprot daudz vairāk. Šādi pasākumi bērniem ļoti nepieciešami. Tā mēs varam ļaut viņiem daudz vairāk izzināt, saprast, izmēģināt, un, kas zina, varbūt kādam no bērniem rodas interese par to vairāk mācīties un nākotnē strādāt meža nozarē.

Sigita Vaivade,
MKPC Ziemeļkurzemes vadītāja

MEŽA DIENAS „NĀC LĪDZI, EJAM MEŽĀ!” PRIEKUĻOS

18. un 19. maijā slēpošanas – biatlona kompleksā „Priekuļi” notika Meža dienu pasākums „Nāc līdzi, ejam mežā!” Pasākumu organizēja un finansēja Priekuļu novada pašvaldība un SIA „Metsa Forest Latvia”. Savos iespaidos par šo pasākumu dalās Priekuļu novada mežzinis **Ainārs Amantovs**:

„Pasākumu kopumā apmeklēja gandrīz 1100 dalībnieku. Aicinājumam „Nāc līdzi, ejam mežā!” atsaucās ne tikai mūsu Priekuļu novada skolēni, bet arī Vecpiebalgas, Jaunpiebalgas, Amatas, Līgatnes un Cēsu novada bērni, skolotāji un vecāki. Vēl tālāku ceļu bija mērojuši Madonas un Ogres skolu skolēni. Divas skolēnu klases, kopā ar skolotājiem un vecākiem bija atbraukušas pat no Balviem. Meža nozarē strādāju jau 20 gadus un varu apgalvot, ka tik vērienīgs Meža dienu pasākums bijušā Cēsu rajona teritorijā iepriekš nebija noticis.

16 meža pieturās līdzdarbojās 80 dažādu nozaru speciālisti no visas Latvijas, kuri mācīja, rādīja, stāstīja par mežu, kokiem, augiem, dzīvniekiem, putniem, deva iespēju izsmaržot, izgaršot meža veltes.

Iepriekš līdzīgus, vēl vērienīgākus pasākumus „Meža ABC” Kuldīgā organizēja mana bijuši kolēģe, meža īpašnieku biedri-

bas „Meža konsultants” vadītāja Sigita Vaivade sadarbībā ar Valsts meža dienesta Ziemeļkurzemes un Dienvidkurzemes virsmehnicību darbiniekiem. Pagājušogad pēc pasākuma, kad Sigita teica, ka „tagad vienu gadu ir jāizlaiž!”, mēs ar vēl vienu aktīvu, darboties gribošu bijušo kolēģiti Daci Iraidis nospriedām, ka jāizmanto Sigitas pagurums un kaut kas līdzīgs jāorganizē Vidzemē. Es piedāvāju par norises vietu Priekuļus. Pateicoties Priekuļu novada pašvaldības un SIA „Metsa Forest Latvia” vadības atbalstam, šādu pasākumu varējām arī realizēt.

Pasākums ir veiksmīgi aizvadīts. Pati Māte Daba mums palīdzēja ar laika apstākļiem. Tagad ir tāda patīkama parādība darba sajūta, jo vai var būt labāks darba novērtējums par maza bērna teiktajiem vārdiem pēc nogurdinošas pastaigas pa mežu, kad viņš apķeras ap Gudro Meža Pūci un saka: „Kā man pie Tevis patīk! Es vēl negribu braukt mājās!”

Vēlos pateikt lielu paldies par atsaucību un nesavtību visiem speciālistiem, kas piekrita piedalīties šajā Meža dienu pasākumā. Ne velti saka, ka viens nav karotājs. Tikai pateicoties saliedētam komandas darbam, viss noritēja

gludi, bez starpgadījumiem.”

Biatlona trases īpašnieki aicināja uz šādu pasākumu arī nākošgad. Meža dienas arī turpmāk, jo tā gribas zināt, kā sauc aizsargājamo augu, kurš ķer kukaiņus, kuram kokam sēklas ir adatu kažociņā un kuram kokam ir vismazākā sēkliņa, ko ēd dzeguze?.....

Astrīda Rudzīte,
MKPC Dienvidlatgales nodaļas mežsaimniecības konsultante

Aicina piedalīties konkursā „MŪSU MAZĀIS PĀRGĀJIENS 2012”

Zemkopības ministrija (ZM) izsludina jau par tradīciju kļuvušo konkursu Latvijas skolu jaunatnei „Mūsu mazais pārgājiens”. Šā gada konkurss „Mūsu mazais pārgājiens 2012” mērķis ir vairot bērnu un jauniešu zināšanas un izpratni par koka daudzveidīgajiem izmantošanas veidiem un iespējām Latvijā. Konkursa moto: „Iepazīsties - Koks!”

Konkurss notiek laika posmā **no 2012. gada 11. maija līdz 5. oktobrim**. 2012. gada rudenī uz konkursa noslēgumā kopā sanākšana izstādes „Iepazīsties-Koks!” norises vietā Rīgā, Mežaparkā. Uzvarētāji katrā

vecuma grupā balvā saņems arī atmaksātus transporta pakalpojumus ekskursijai pēc pašu izvēlēta maršruta.

Konkursa nolikums ir pieejams ZM mājas lapā www.zm.gov.lv.

Māra Mikule,
ZM Meža departaments
Meža nozares stratēģijas un atbalsta nodaļa
Tālrunis: 67027553
E-pasts: mar.mikule@zm.gov.lv

Iepazīta pieredze enerģētiskās koksnes ieguvei kopšanas cirtēm

Savlaicīgi veiktām jaunaudžu un krājas kopšanām ir izšķiroša nozīme produktīva un kvalitatīva meža audzēšanā. To, vai, nocērtot šibrīža jaunaudzi, nākotnē mēs iegūsim 240...260 m³ koksnes uz hektāra vai 400 m³ un vairāk, lielā mērā noteiks tieši tas, vai audzē savlaicīgi tiks veikta pirmā krājas kopšana. Pārbiezinātās jaunaudzēs kokiem ātri atmirst vainagu apakšējie zari un to augšanas temps strauji samazinās.

Bieži vien pirmo krājas kopšanu veic novēloti, jo meža īpašnieki izvēlas nogaidīt, kamēr izcērtamo koku dimensijas ļauj tos sagatavot pirmalkā, kas uzlabo kopšanas rentabilitāti. Diemžēl visbiežāk pirmā krājas kopšanā gūtie ienākumi nesedz ieguldītā darba izmaksas un nereti nozāģētos kokus izdevīgāk atstāt mežā.

Plaša apmācību programma Čehijā

Pirmās krājas kopšanas rentabilitātes izvērtējums bērzu stādījumos lauksaimniecības augsnēs ir viens no darba uzdevumiem Eiropas Reģionālā attīstības fonda finansētajā projektā „Bērza koksnes plantāciju ierīkošanas un apsaimniekošanas tehnoloģiju izstrāde” (Nr. 2010/0319/2DP/2.1.1.1.0/10/APIA/VIAA/136), kura realizāciju LVMI „Silava” uzsāka 2010. gadā. Bērza stādījumu ierīkošana lauksaimniecības augsnēs lielākos apjomos Latvijā tika uzsākta šī gadsimta sākumā. Šobrīd daļā stādījumu ir jāuzsāk krājas kopšana un ekonomiski pamatotu rekomendāciju izstrādei ir nepieciešama dažādu tehnoloģisko paņēmienu izpēte, kā arī iespējamo ieguvumu un izdevumu novērtēšana. Viena no projektā izvērtētajām tehnoloģijām ir enerģētiskās koksnes ieguve bērzu stādījumu kopšanā.

Laī izvērtētu jaunākos Eiropas valstīs lietotos tehnoloģiskos risinājumus enerģētiskās

Ievadināšana pirms pievedējtraktora hronometlēšanas krājas kopšanas cirtē

Foto: J. Liepiņš

Ķīmiskā kopšana (koku ievainošana un apsmidzināšana)

Foto: J. Liepiņš

koksnes ieguvei krājas kopšanas cirtēs, LVMI „Silava” darbinieki Jānis Liepiņš un Uldis Prindulis piedalījās nedēļu ilgā apmācību programmā „Koksnes piegādes ķēdes enerģētiskās koksnes ieguve krājas kopšanas cirtēs”, ko organizēja Mendela universitātē, Brno (Čehijā). Šajā rakstā tiks sniegts neliels ieskats redzētajā, kā arī piedāvāts skatījums, kā iespējams palielināt enerģētiskās koksnes ieguvei mūsu valstī.

Apmācības programma tika fokusēta uz to, kāda pētījumu metodika pielietojama, veicot laikieltilpības un ekonomiskās efektivitātes izvērtēšanai enerģētiskās koksnes iegūšanā meža kopšanas cirtēs. Papildus tam apmācībās tika sniegts izvērtējums par enerģētiskās koksnes nozīmi enerģētiskā Eiropas valstīs mūsdienās un potenciālu nākotnē, kā arī parādītas jaunākās mežizstrādes tehnoloģijas un salīdzinātas

enerģētiskās koksnes ieguves metodes.

Lielāka vēriba tiek pievērsta enerģētiskās koksnes izmantošanai

Laikā, kad pasaulē plaši diskutē par fosilo jeb neat-

Mehanizētā meža kopšanā koku nozāģēšanai un savākšanai pielieto griezējgalvas

Foto: J. Liepiņš

jaunojamo energoresursu iespējamo izsīkumu nākotnē, arvien lielāka vēriba tiek pievērsta alternatīvu enerģijas avotu izmantošanas iespējām. Viens no ilgtspējīgākiem un perspektīviem virzieniem ir atjaunojamo energoresursu, jo īpaši enerģētiskās koksnes, izmantošana.

Enerģētiskās koksnes izmantošanas perspektīvas nākotnē nosaka tas, ka visā Eiropā arī daudzās citās pasaules valstīs enerģijas ražošanai tiek novirzīts arvien vairāk koksnes, tā palielinot pieprasījumu pēc koksnes resursiem. Arī Latvijā ir paredzēts, ka tuvākajos gados tiks realizēti vairāki lieli enerģētiskie projekti, kuru rezultātā vairāku pilsētu energoapgādē palielināsies izmantotās koksnes biomasas apjomi. Tas būtiski samazinās fosilā kurināmā izmantošanu mūsu valstī un palielinās pieprasījumu pēc enerģētiskās koksnes.

Izmantojot tradicionālus mežsaimniecības risinājumus, krass enerģētiskās koksnes ražošanas pieaugums no esošajām mežu platībām nebūs iespējams, tāpēc pieaugošo enerģētiskās koksnes pieprasījumu būs nepieciešams apmierināt racionālāk un pilnīgāk izmantojot pieejamos resursus.

Enerģētiskā koksne jaunaudzēs – nozīmīgs biokurināmā resurss

Enerģētiskā koksne jaunaudzēs un agrinājās kopšanas cirtēs ir viens no potenciāli nozīmīgiem biokurināmā resursu ieguves veidiem, kura ieguvei neietekmē mežizstrādes apjomu svārstības galvenajā izmantošanā. Sarazotā enerģētiskā koksne ir kvalitatīva un piemērota mazām katlumājām, tomēr ražošanas izmaksas aizvien ir salīdzinoši lielas. Citās valstīs šī biokurināmā piegādes lielā mērā ir balstītas uz subsīdijām meža ekonomiskās vērtības paaugstināšanai, piemēram, jaunaudžu kopšanai.

Pašreiz enerģētiskās koksnes sagatavošanai kopšanas cirtēs izmanto gan roku darbaspēku, gan mašīnas. Joprojām, jo īpaši

sastāva kopšanas cirtēs, domnējošais ir roku darbaspēks, lai arī zinātnieki sadarbībā ar nozares uzņēmumiem strādā pie jaunu tehnoloģu izpētes, kas ļautu šo darbu padarīt lētāk, labāk un ātrāk. Komerciālā līmenī kurināmā sagatavošana krājas kopšanas cirtēs notiek Somijā, Zviedrijā, Austrijā un citās valstīs, tomēr visvairāk proporcionāli kopējam saražotās enerģētiskās koksnes apjomam šādu kurināmo sagatavo Dānijā.

Somijā un Zviedrijā veiktajos pētījumos konstatēts, ka sastāva kopšanu skuju koku audzēs vislabāk ir veikt tad, kad koku vidējais augstums sasniedz 6 – 8 metrus. Veicot kopšanu šajā laikā neaizkavējas mežaudzes augšana, efektīvi tiek izmantots darbaspēks un tehnika, kā arī enerģētiskās koksnes iznākums ir pietiekoši liels, lai pasākums būtu ekonomiski izdevīgs. Vecākās audzēs, kur koku koku vidējais diametrs pārsniedz 10 cm un kur sastāva kopšana jau ir nokavēta, labāki rezultāti ir mehānizētai kopšanai, izmantojot nelielas jaudas harvesterus un harvarderus.

Mūsu valstī neredzēti risinājumi

Apmācības programmas gaitā dalībnieki tika iepazīstināti ar tradicionālajām meža kopšanas metodēm, kā arī tika demonstrēti mūsu valstī neredzēti risinājumi, kā, piemēram, kopšana ar ķīmisku preparātu pielietošanu. Atbilstoši šai tehnoloģijai, izzāgējamie koki vispirms tiek ievainoti ar motorzāģi un, uzmidzinot ievainojumam speciālas ķīmiskas vielas, tie vienā līdz divos gados aiziet bojā. Šādi apstrādāts koks neveido konkurenci pārējiem kokiem, kuri nokalstušo koku ātri vien pāraug. Pēc apstrādāto koku nokalšanas mežā dodas šķeldotājs, kurš sauskalstušos kokus nozāgē un sašķeldo. Tādējādi tiek iegūta augstas kvalitātes sausa šķelda bez skuļām vai lapām. Šī tehnoloģija ne tikai ļauj iegūt kvalitatīvāku šķeldu, bet arī uzlabo koksnes šķeldas loģistiku – nav nepieciešama ciršanas atlieku uzglabāšana krautuvēs mežā.

Foto: J. Liepiņš

Pašgājējšķeldotājs ar padeves mehānismu kurš darbojas ar pulti

Mehānizētai sikkoku izstrādei kopšanas cirtēs izmanto harvesterus ar ķēžu un diskeveida zāģu griezējgalvām gan giljotīnas tipa griezējgalvas. Kopšanas cirtēm piemērotāki ir griezējgalvu modeļi ar vairāku sikkoku vienlaicīgas satveršanas iespējām. Jaunu mežizstrādes mehānismu veidošanu un esošo pilnveidošanu veicina gan kokmateriālu cenas pieaugums un strauji augošais enerģētiskās koksnes pieprasījums tirgū, gan profesionālo koku gāzēju darbaspēka trūkums.

Ļoti svarīgs nosacījums mehānizēti sagatavojot kurināmo krājas kopšanas cirtēs ir harvesteru un pievedējtraktora profesionālā sagatavotība. Gatavojot enerģētisko koksni jaunaudzēs un kopšanas cirtēs, jāseko, lai kopšanas laikā netiktu bojāti augošie koki un kopēji pareizi izvēlas atstājamos kokus.

Kursu ietvaros dalībnieki tika apmācīti aprēķināt meža tehnikas darba ražīgumus un produktivitāti, darba procesā praktiski piedaloties visās operācijās sākot ar datu ievākšanu lauka apstākļos (mežizstrādes tehnikas operāciju hronometrēšana), iegūto datu apstrādi, analīzi un rezultātu apkopšanu. Veicot aprēķinus ir iespējams noteikt izdevīgāko koksnes izstrādes tehnoloģiju, piemēram, izvērtēt, kādos ap-

Foto: J. Liepiņš

Salmu briketes dedzināšanai katlumājā

stākļos ir izdevīgāk bērzu audžu kopšanu veikt gatavojot papirmalku, bet kādos izdevīgāk iegūto bērzu biomasu šķeldot un realizēt kā enerģētisko koksni.

Konference „Forest biomass”

Kursu noslēgumā, sadarbībā ar Mendela universitāti, visiem apmācības programmas dalībniekiem bija iespēja piedalīties konferencē „Forest biomass” kurā uzstājās dažādu valstu zinotāji ar prezentācijām par atjaunojamās enerģijas pielietojumu un iespējām dažādās valstīs. Dienas otrajā pusē visiem konferencē apmeklētājiem apmeklēja meža tehnikas iz-

stādi, kurā demonstrēja jaunākos un plašāk pielietotos meža darbu instrumentus un tehnikas vienības. Tika organizēta viesošanās arī vienā no Čehijas apkures uzņēmumiem, kurš darbojas tikai ar enerģētisko koksni un salmiem, ar siltumu apgādājot veselu pilsētu. Pēc rūpnīcas pārstāvju sacītā, lai apkurinātu trīsistabas dzīvokli visu ziemu tad pietiekot ar 4 salmu briķešu saražoto siltuma daudzumu un apkures izmaksas esot zemākas nekā tiem dzīvokļiem, kuri neizmantojot šī uzņēmuma pakalpojumus.

Mācību komandējuma laikā

tika iegūta šobrīd tik ļoti aktuālā informācija par atjaunojamo dabas resursu izmantošanas un pārstrādes tendencēm Eiropas valstīs. Jaunās zināšanas un pieredze tiks pielietotas, lai izvērtētu un modelētu labākos risinājumus koksnes biomasas ieguvei krājas kopšanas cirtēs Latvijas apstākļos, tajā skaitā bērza plantāciju kopšanā un optimālo apsaimniekošanas tehnoloģiju izstrādē. Kādā no nākamajiem izdevumiem projekta darba grupa interesentus iepazīstinās ar bērzu stādījumu kopšanas rekomendācijām, kuras šobrīd vēl atrodas izstrādes stadijā.

Jānis Liepiņš,
LMZI „Silava”

NR.2010/0268/2DP/2.1.1.2.0/APIA/VIAA/118
IEGULDĪJUMS TAVĀ NĀKOTNĒ

Ekonomiskā kurināmā – ātraudzīgo kārkļu bizness Vidzemē

Vai ir vēl kāda iespēja atdzīvināt nepamatoti novārtā atstātās lauksaimniecības zemes? – Ar šādu jautājumu devos pie SIA „Ecomark” projektu vadītāja INGUSA ANDERSONA, kurš pastāstīja, kā pamestiem, bieži vien lauksaimniecībai nederīgiem laukiem kārkļu audzēšana ir radījusi vērtību – ainavisko, ekoloģisko un ekonomisko.

Kā viss aizsākās?

Ātraudzīgo kārkļu audzēšana ir SIA „Ecomark” dibinātāja, Latvijas Lauksaimniecības universitātes absolventa mežzinātnē Jāņa Grinberga izlolo-tā ideja, kas sākotnēji tika attīstīta nelielā plantācijā Vidzemē – Kocēnu novada „Zilēnos”. Idejas realizācija balstījās uz iniciatīvu, cerību, lielu interesi un smagu darbu. Valsts atbalsta subsīdiju ziņā šai jomai nebija. Eiropas Savienības fondu līdzfinansējumu 40-50 % apmērā saņēmām vienīgi zemes sagatavošanas, ierīkošanas, mēslošanas un stādu transportēšanas tehniskās iegādei. Tika ņemti vērā arī rokasgrāmatas „Kārkļu plantācijas enerģētiskās koksnes ieguvei” autoru Dagnijas Lazdiņas un Anda Lazdiņa ieteikumi.

Cik daudz esat plānojuši apstādīt?

Šogad pirmo reizi uzņēmums paredzējis apstādīt līdz 100 ha zemes, kļūstot par pionieriem apstādīto platību ziņā Latvijā. Tā lielākoties tiek no-māta no zviedru kompānijas, kas ir ieinteresēta īpašumā iegādātās brīvās lauksaimniecības zemes izmantot lietderīgi. Šobrīd uzņēmums izmanto lietuviešu pieredzi un vienu tehnikas vienību kārkļu stādīšanā un plantāciju ierīkošanā. Sezonā tiek nodrošināts darbs

4 - 6 cilvēkiem, bet nevar nodrošināt pastāvīgu darbu.

Vai varat runāt jau arī par pirmo ražu?

Pirmā raža šķeldas jeb biomasas izpratnē gaidāma pēc 2 – 3 gadiem. Bet jau šobrīd var runāt par ražu ātraudzīgo kārkļu stādmateriāla ieguvē, kas tiek izmantoti jaunu plantāciju ierīkošanā. SIA „Ecomark” laukos tiek izmantoti licencēti poļu, lietuviešu, zviedru un ungāru stādi, par kuru izmantošanu tiek maksāta arī auctortiesību maksa. Izmantotās šķirnes – *Tora*, *Tordis*, *Salix alba Express* u.c., taču katrai augsnei tiek piemēlēta atbilstošākā.

Kāds ir plānotais noieta tirgus Latvijā?

Latvijā tuvāko pāris gadu laikā ir plānots uzbūvēt ap 20 koģenerācijas stacijas un jaunas katlu mājas, kas izmantos biomasu; gan Eiropā, gan Latvijā ir pieņemts lēmums palielināt atjaunojamās enerģijas izmantošanu, ceram, ka noiets būs. Skatoties, cik šobrīd Latvijā ir atjaunotās enerģijas patēriņš pret fosilo, kārkļu audzēšanas biznesam saskatāms potenciāls. SIA „Ecomark” biomasu šķeldas veidā plāno realizēt 100 kilometru rādiusā no kārkļu audzes vietas.

Kā raksturotu kārkļu audzēšanu Latvijā šobrīd?

kas nosedz visu mežā izmantojamo traktoru klāstu. „UOT” disku arklu konstrukcija ir veidota tā, lai sasniegtu smagās tehnikas efektu, izmantojot pareizā leņķi pieliktu hidromotoru spēku. UOT arklu blakus efekti:

- Labāka manevrētspēja mitrās augsnēs.
- Mazākas tehnikas izmaksas, ja lieto lauksaimniecības traktoru.
- Mazākas degvielas izmaksas.
- Mazākas treilēšanas izmaksas, ja lieto lauksaimniecības traktoru.
- Faktiski – ekoloģiskais efekts!

Foto: no I.Andersona personīgā arhīva

Kārkļu stādīšanā uzņēmums izmanto lietuviešu pieredzi un tehniku, sezonā nodarbina 4 – 6 cilvēkus

Latvijā ar kārkļu audzēšanu biomasas ieguvei nodarbojas 5 gadus, bet to platības nav lielas un audžu īpašnieku intereses atšķirīgas no biznesa līdz hobi-jam vai vienkārši eksperimentālai interesei.

Ja kārkļu audzēšanai Latvijā būtu atbalsts subsīdiju veidā kā citās valstīs, kārkļu audzēšana varētu kļūt par mazo lauku saimniecību atdzīvinātāju. Katrā lauku viensētā, kurā saimniekam ir vismaz pāris ha neizmantotas zemes, varētu ierīkot kārkļu audzes, zemes sagatavošanai, plantāciju ierīkošanai un novākšanai izmantojot servisa pakalpojumus, bet radītā biomasu nonāktu kopējā tirgū lielajiem patērētājiem.

Ko dara tuvākie Latvijas kaimiņi?

No trīs Baltijas valstīm, visvairāk kārkļu audzēšana ir attīstīta Lietuvā. Plantāciju ierīkošanu nu jau vairāku tūkstošu hektāru apmērā veicinājusi mērķtiecīga valsts politika, t.sk. subsīdijas 500 eiro par hektāru. Lietuvā ir ievāktas pirmās ražas.

Kādi ir nākotnes plāni?

Foto: no SIA UOT arhīva

Pasākuma noslēgumā semināra dalībnieki izbaudīja saimnieces Andras gatavoto garšīgo tēju un našķus, kas pielika skaistu punktu šim pa-

Gaidot pirmo biomasas ražu, SIA „Ecomark” ir nepieciešamais laiks, lai sadarbībā ar Latvijas zinātniekiem selekcionētu kādu vietējo kārkļu šķirni. Ražas novākšanai – pļaušanai un šķeldas sagatavošanai tiek meklēti tehnoloģiski piemērotākie risinājumi, jo nākamo etapu veikšanai uzņēmuma rīcībā tehnikas vēl nav un tam nepieciešamas lielas investīcijas. Lai palielinātu atbalstu un iespējas kārkļu audzēšanas attīstībai Latvijā, nepieciešama uzņēmuma iesaistīšanās labvēlīgas politikas veidošanai. Uz katrām 100 hektāriem nodrošināt darbu 2 patstāvīgiem darbiniekiem un 4 – 6 sezonas strādniekiem.

Kādi ir jūsu ieteikumi tiem, kas jau domā par kārkļu audzēšanu?

Ieteiktu katram paskatīties uz savu saimniecību un apsvērt tās piemērotību ieteikumam nodarboties ar kārkļu audzēšanu kā mazo biznesu, jo vairāk Latvijā nodarboties šajā jomā, jo lielāks būs ekonomiskais pamatojums, neizpaliks arī valsts atbalsts.

Kristīne Melate

sākumam. Meža īpašnieki ar šo tehniku var iepazīties: www.uot.lv, tālrunis 26383919 (Ivo Ozoliņš).

Ivo Ozoliņš, SIA „UOT”

Demonstrējumi augsnes sagatavošanā

Tā kā valsts un Eiropas Savienības atbalsts pasākumā „Meža ekonomiskās vērtības uzlabošana” paredzēts arī mazvērtīgu mežaudžu nomaiņai, kur attiecīgajās izmaksās iekļaujami izdevumi par augsnes sagatavošanu stādīšanai, aprīlī Juglas – Garkalnes mežniecības Garkalnes iecirknī notika SIA „UOT” ražoto disku arklu UOT-500 un UOT-2000 demonstrējumi augsnes sagatavošanā. Tajā semināra dalībnieki varēja iepazīties ar SIA „UOT” ražoto tehniku.

SIA „UOT” ražo četru dažādu jaudu meža disku arklus,

Meža kopšana – investīcijas nākotnei

Vasarā meža īpašniekiem vislielākā vēriba jāpievērš jauno stādījumu un jaunaudžu kopšanai. Ja jauno mežu nekopj, tiek zaudēti atjaunošanās vai ieaudzēšanā ieguldītie līdzekļi un darbs, jo bez kopšanas kvalitatīvu un peļņu nesosu mežu neizaudzēt.

Jaunaudžu kopšanu saistībā ar meža audzes augstumu un jaunā meža veidošanas mērķi pēc būtības varam iedalīt divos etapos – agrotehniskā kopšana un sastāva kopšana. Šobrīd abi šie kopšanas veidi tiek saukti par jaunaudžu kopšanu. Un tas nozīmē, tiklīdz meža valsts reģistra datos meža īpašumā reģistrēta meža audze, tās kopšana tiek saukta par jaunaudžu kopšanu.

Jauno stādījumu kopšana

Meža audzes pirmajos gados kopšanu veic jaunajiem stādījumiem, lai uzlabotu apgaismojumu, mitrumu un barošanās apstākļus. Tiek atbrīvota “dzīves telpa” no zālaugu un konkurējošo sugu koku negatīvās ietekmes **0,5 – 1,0 m rādiusā** ap izvēlētajiem nākotnes kociņiem. Visu platību kopt vienlaidus nav nepieciešams. Bagātīgās augsnes, kur veidojas intensīvs zālaugu aizzēlums, saulmiņu sugām, piemēram, bērzam un priedei, kopšana visticamāk būs nepieciešama 2 reizes vienā gadā. Īpaši svarīgi ir veikt kopšanu vasaras beigās, kad zālaugu augšana jau praktiski ir apstājusies. Tas nepieciešams, lai ziemā apsnigušie zālaugi kociņus nenoliektu un netraucētu to vertikālu augšanu nākamajā gadā. Zālaugu sagulšanās uz kociņiem var izraisīt skuju koku stādu bojāeju. Zem zālaugu seguma var izveidoties labvēlīgi apstākļi

sēnīšu slimību attīstībai un tas var izraisīt arī peļu u.c. grauzēju savairošanos.

Ievērojot Dabas aizsardzības noteikumus jaunaudžu kopšanu **neveic no 15. aprīļa līdz 30. jūnijam**, jo šajā laikā pārē putni un savas gaitas uzsāk dzīvnieku mazuļi. Īpaši aizsargājamās dabas teritorijās, piemēram, dabas liegumos, dabas parkos, mezsaimnieciskā darbība aizliegta no 15.marta līdz 31.jūlijam.

Sastāva kopšana

Sastāva kopšanu uzsāk, kad kociņi sasnieguši 2-4 m garumu un sākas to savstarpējā konkurence, ietekmējot to vainagu formu un izmērus. Pēc 5 m augstuma pārsniegšanas kopšana būs jau novēlota, mazāk efektīva. Sastāva kopšanas laikā izcērt nevēlamo sugu kokus un nodrošina vēlamās sugas vienmērīgu izvietojumu platībā. Atstājamo kociņu skaits atkarīgs no koku sugas un augstuma, (skat. tabulā.) Lapu koku audzēs kociņi noteikti jāatstāj vienmērīgi, skuju kociem tas nav tik nozīmīgi. Kopšanu veic, lai izveidotu vēlamo sugu sastāvu audzē, palielinātu koku ilgādejo pieaugumu un tādējādi – arī meža audzes vērtību nākotnē.

Jaunaudžu kopšanu ieteicams veikt **skuju kociem – oktobrī, novembrī** (šajā laikā cirstos kociņus sniegs pieplacinās zemei, veicinot to ātrāku satrudēšanu), **lapu kociem – jūlijā, augustā** (audze būs pasargāta no straujas atvašu sazēšanas un atstājami koki augšanas periodā nostiprināsies un būs noturīgāki pret vēja un sniega negatīvo iedarbību rudenī un ziemā).

Meža īpašnieka pienākumi un iespējas

Atgādināšu, ka pēc *Meža atjaunošanas, meža ieaudzēšanas un plantāciju meža noteikumiem* (Nr. 308 no 02.05.2012.) Valsts meža dienests pārbauda atjaunoto meža audžu (jaunaudžu) kopšanas kvalitāti **5 gadus vecās lapu koku audzēs un 10 gadus vecās skuju koku audzēs**. Apsekojiet savas audzes, vai tās atbilst koptas meža audzes kritērijiem. Meža īpašniekam jānodrošina, ka atjaunotajai vai ieaudzētajai meža audzei jāatbilst koptas meža audzes kritērijiem ne vēlāk kā **desmitajā kalendārā gadā** pēc meža audzes atzišanas par atjaunotu vai ieaudzētu, ja meža audzes valdošās koku sugas koki ir **skuju koki**, un ne vēlāk kā **piektajā kalendārā gadā**, ja meža audzes valdošās koku sugas koki ir **lapu koki**. Šāda prasība meža īpašniekam uzliek pienākumu kopt atjaunoto vai ieaudzēto meža audzi noteiktā laikā pēc tās atjaunošanas vai ieaudzēšanas, vienlaikus dodot iespēju izvēlēties optimālu meža audzes kopšanas laiku konkrētajā platībā, lai veidotu augstāzīgas, bioloģiski noturīgas meža audzes un palielinātu iegūstamo kokmateriālu precies vērtību. Atkarībā no augšanas apstākļiem un audzes vecuma skuju koku audzēs vēlams vismaz 5% lapu koku piemistrojums, jo mistraudzēs koki pilnīgāk izmanto gaismu, barības

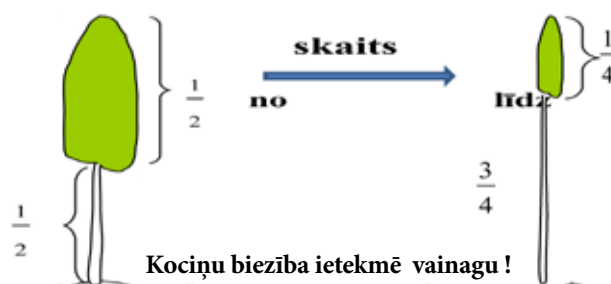
vielas un mitrumu, saglabājas arī augsnes auglība.

Meža īpašnieks var vērsties Valsts meža dienestā, lai kādu meža audzi apsaimniekotu savādāk, nekā to paredz MK noteikumi, jo saistībā ar mēdijamo dzīvnieku postījumiem, audzes bojājumiem, kurus izraisa slimības, kaitēkļi, sniegs, vējš utt. konkrētā vietā var būt nepieciešams cits audzēšanas modelis. Meža īpašnieks vai tiesiskais valdītājs iesniedz dienestā iesniegumu, pēc platības pārbaudes dabā, nosaka atšķirīgus nosacījumus meža atjaunošanai vai atjaunotās jaunaudzes kopšanai. Tā arī ir viena no iespējām, ko varam izmantot.

Meža konsultāciju pakalpojumu centrs atgādina, ka meža īpašniekiem šobrīd pieejama iespēja izkopt jaunaudzes līdz 10 m augstumam un veikt mazvērtīgu meža audžu nomainītu ar **ES finansiālu atbalstu, tādā veidā paaugstinot savu meža ekonomisko vērtību**, kā arī iegādāties jaunus instrumentus un aprīkojumu darbu izpildei – krūmgriezi, motorzāģi, u.c.

Ja rodas kādi jautājumi vai neskaidrības, gaidīsim jūs Meža konsultāciju pakalpojumu centra nodaļās visā Latvijā, tāpat esam gatavi jums sagatavot visu nepieciešamo dokumentāciju un projekta iesniegumu. Informācija www.mkpc.lkk.lv

Sigita Vaivade,
MKPC Ziemeļkurzemes nodaļas vadītāja

JAUNAUDŽU KOPŠANĀ ATSTĀJAMO KOCIŅU SKAITA NORMATĪVS, GAB/HA										
Koku augstums, m	Priede		Egle		Bērzs		Apse		Ba, Ma	
	no**	līdz*	no**	līdz*	no**	līdz*	no**	no**	līdz*	
2	2700	4000	1900	3200	1800	3200	1800	1800	3200	
3	2500	4000	1900	3200	1600	3200	1600	1600	3200	
4	2200	4000	1800	3200	1600	3200	1600	1600	3200	
5	2000	4000	1700	3200	1600	3200	1600	1600	3200	
6	2000	4000	1600	3200	1600	3200	1600	1600	3200	
7	1900	3800	1600	3200	1600	3200	1500	1500	3000	
8	1800	3600	1500	3000	1500	3000	1400	1400	2800	
9	1700	3400	1500	3000	1500	3000	1300	1300	2600	
10	1500	3000	1500	3000	1500	3000	1200	1200	2400	

*neattiecas uz balttalksni un visām audzēm uz slāpajām kūdras augsnēm

VIDĒJAIS ATTĀLUMS STARP KOCIŅIEM PĒC JAUNAUDŽU KOPŠANAS, M										
Koku augstums, m	Priede		Egle		Bērzs		Apse		Ba, Ma	
	no*	līdz**	no*	līdz**	no*	līdz**	līdz**	no*	līdz**	
2	1.6	1.9	1.8	2.3	1.8	2.4	2.4	1.8	2.4	
3	1.6	2	1.8	2.3	1.8	2.5	2.5	1.8	2.5	
4	1.6	2.1	1.8	2.4	1.8	2.5	2.5	1.8	2.5	
5	1.6	2.2	1.8	2.4	1.8	2.5	2.5	1.8	2.5	
6	1.6	2.2	1.8	2.5	1.8	2.5	2.5	1.8	2.5	
7	1.6	2.3	1.8	2.5	1.8	2.5	2.6	1.8	2.6	
8	1.7	2.4	1.8	2.6	1.8	2.6	2.7	1.9	2.7	
9	1.7	2.4	1.8	2.6	1.8	2.6	2.8	2	2.8	
10	1.8	2.6	1.8	2.6	1.8	2.6	2.9	2	2.9	

** neattiecas, ja kopj nākotnes koku vismaz 2 m rādiusā, vismaz 500 gab./ha

Izmantosim dabas veltes!

Vasara ir laiks dažādu ārstniecības augu ievākšanai. Daudzi no tiem atrodami mežos un piegulošajās pļavās.

AVENE

Burvīgi sārts un ļoti garšīgs ziemas dzēriens: izskrien tik laukā, salauž avenājus, savāra – avenu kaulu tēja. Tā ir tēja kaulu un locītavu saistaudu veselībai, jo satur vielas, kas iedarbojas tāpat kā glikozamīns – atjauno skrimšļaudus, stiprina kaulus un locītavas.

Ja kailajiem avenājiem pievieno vasarā sažāvētos ziedus un lapas ar visām ogām, iznāk lieliska pretsaaukstēšanās un pretiekaisuma zāle ar sviedrējošu un savelkošu iedarbību. Avenu lapās ir daudz aspirīna. Tad nu apdomājiet – varbūt kārtējo tabletīti var aizstāt ar krūzīti tējas, un kuņģa gļotādu nemaitāt. Tā kā avenu sēklās daudz pretsklerozes vielu, neizvairieties no tām, gatavojot avenu ievārījumu vai saldētās ogas! Tām piemīt arī sāpes remdējoša, spazmolītiska un antitoksiska iedarbība. Der pret asiņošanu un vemšanu. Regulē gremošanu. Uzlabo ēstgribu. Palīdz atzīrt no alkohola noreibuma.

Žāvētu augļu uzlējums izmantojams kā pretbrūzļa līdzeklis paaugstinātas temperatūras gadījumos, arī tad, kad moka gripa, klepus, aizsāpums vai reimatisma sāpes.

Avenu **lapu tēja** labvēlīgi iedarbojas uz ginekoloģisko veselību. **Lapu vai ziedu uzlējums** – līdzeklis pret nieru slimībām, masalām un hemoroīdiem, pret pinnēm un ekzēmām. Der arī neirozēm, neirastēnijas novēršanai un galvas sāpju remdināšanai. Izmantojams rīkles skalošanai angīnas gadījumos.

Tiem, kuri slimo ar podagru,

no avenēm labāk atteikties.

Avenu balzams: 30 g žāvētu avenu vai arī 100g svaigās vai saldētās ogas, 30 g liepziedu, 15 g raudenes drogu un 10 g kaltētu kalmju sakņu, 5 g zeltsaknes (rožaino rodiolu, ko var aizstāt ar 4 ml aptiekā nopērkamās zeltsaknes tinktūras) aplej ar 0.5 l degvīna vai 60 % spirta, nedēļu notur, nospaida. Pieliek medu. Nepilno 0.5 l šķidrums, kas paliek pēc nokāšanas, atšķaida ar ūdeni, kamēr sanāk 1litr. Lieto pa 1 tējkarotei 3 reizes dienā, lai saaukstēšanās kaites netiktu klāt.

VĪGRIEZE

Augs, kas savu vērtību nezaudē līdz vēlam rudenim, jo lapas un laksti ir tikpat vērtīgi kā ziedi. Vīgriete pirms un pēc ziedēšanas – brīnišķīgs līdzeklis pret dažādām ādas vainām – ekzēmu, psoriāzi, blaugznām. Kamēr vēl nezied, sagrieziet pirtsslotām vai dažādiem aplikamajiem reimatisma un podagras sāpju mazināšanai. Savukārt tiem, kuriem ikdienas darbs gumijas apavos, tāpēc mēdz izsust pirkstu starpas, labi palīdz vīgriežu ziedu pulverītis. Lieliski susina un dziedē čūlas un jēlumus.

Vīgriete der arī pret histēriju, attālina epilepsijas lēkmes, jo ir lielsks nomierinātājs. Tā kopā ar raudeni ir laba tēja satraukumam un uzbudinājumu noņemšanai eksāmenu laikā, bet uztveres asumam neskādē. Vīgriete pazemina skābes līmeni kuņģī – novērš grēmas un dedzināšanu kaklā. Mazina laužošanas sāpes kaulos. Līdz

pret urīnceļu vainām. Lapas ir viegli skābenas, jo satur daudz C vitamīna, tāpēc tās var pievienot salātiem vai ik pa laikam pakošlāt.

- Ziedoša vīgriete, liepziedi, raspoņš, avene ar visām odziņām (gatavās noēd, pusgatavās sažāvē), raudene – tādai tējai fantastiska smarža un medus garša. Laba miegam, vienīgi stipri sviedrē, tāpēc dzerama vismaz stundu pirms gulētiešanas.

- Ja par daudz kuņģa skābes, 100 g sasmalcinātu vīgriežu galotnišu (ziedkopai klāt vismaz divas lapiņas) pārlej ar 0.5 l degvīna un ļauj ievilkties. Lieto pusstundu pirms ēšanas pa pustēkarotei 3 reizes dienā. Der arī ziešanai uz sīkiem pušumiem un sasitumiem, bet tad labāk pagatavot izvilkumu eļļā.

Vīgriete – viens no pretcelulīta līdzekļiem. Lapas un laktus sasmalcina, aplej ar vārošu ūdeni, tad liek uz plēvītes, pietin problēmu vietām un pārsien ar dvielīti. Visiedarbīgākā šāda procedūra ir pirti.

VIRŠI

Virsis – viens no iedarbīgākajiem līdzekļiem pret astmu. Viršu ziedu tēja nomierina, aizden bezmiegu, nomāc urīnceļu infekciju izraisītājus, mazina iekaisumu prostatā, šķīdina smiltis un akmeņus nierēs un urīnpūslī.

Viršu vannīņas mazina kāju pampšanu, reimatisma un podagras izraisītās sāpes. Skaties Panorāmu un turi kājas viršu vannā, dzīvesprieks atgriezīsies. Pēdās taču projicējas visi orgāni – ja tiek labums sirdij un nierēm, tūskai jāatkāpjas.

Viršu aplikamie ļoti labi, ja izmežģīta vai lauza kāja vai roka – tie mazina sāpes, palīdz vainai sadzīt. Mūžzaļš augs, lietošanai kompresēs der arī ziemā.

- Viršu nektārs – supergaršīgs! Uz litru ūdens nepieciešams 200 gramu viršu ziedu un puskilogramu cukura. Ziedus ieber katlā, aplej ar verdošu ūdeni, pievieno citronskābi vai balzametīki, pāris minūtes uz lēnas uguns pavāra, tad dienā nakti atstāj ievilkties. Nokāš, šķidrumu vēlreiz uzvāra un uzlej biežumiem, dažas stundas patur, tad nokāš *pa riktīgam* – ar marlīti, kārtīgi nospaidot. Atliek pievienot cukuru un tad uz lēnas uguns tvaicēt, kamēr šķidrums ieguvies medus konsistenci. Šāds nektārs ir ļoti skaists, garšīgs un arī veselīgs: līdz pret saaukstēšanās simptomiem, reimatismu, astmu, klepu, satraukumu, visādiem sliktiem akmeņiem.

Violetais – krāsu krāsa, kas ceļ uz augšu dvēseli. Pakavējies ilgāk ziedošu viršu klajumā, un nenozīmīgs kļūs viss, kas ārpus mūžīgā, paliekošā, dievišķā.

LĀCENES

Izrādās, tieši šis bijušais Puškinas iecienītākās ogas. Pat pēc liktenīgā dueļa ģēnijs palūdzis lāceņu ķīseli. Tā gatavošanai ogas vispirms blanšē, tad izberž caur sietu un sakul, beigās litram viendabīgās masas pievieno 250 gramu cukura. Atdzesē – dzer. Taču šis dzintaraini skaistās ogas nav tikai delikatese, bet augs ar daudzpusīgu dziedniecisko iedarbību. Šim nolūkam izmantojami gan ziedi, gan lapas un saknes. Lapām piemīt savelkoša, diurētiska un pretiekaisuma iedarbība, tās sekmē asins recēšanu un veicina brūču dzīšanu.

Lapu un augļu uzlējums ir spēcīgs pretcingas līdzeklis. Uz glāzi ūdens ņem karoti sažāvētu lapu, ļauj 4 stundas ievilkties ▶

Pareiza populācijas dzimuma un vecuma struktūra samazina postījumu riskus

Vasara, tradicionāli, ir individuālo gaides medību laiks, kad tiek medīti stirnu āži un meža cūkas. Šīs divas sugas ir arī visbiežāk gūtais medījums lielākajai daļai Latvijas mednieku. Nomedīto meža cūku skaits gadā jau ir sasniedzis 30 tūkstošus, arī stirnām tas bija līdzīgs 2009. gadā, bet tad sekojošās divas bargās ziemas, nomedīto stirnu skaitu pagājušā gadā samazināja līdz aptuveni 10,5 tūkstošiem. Domājams, ka pēc pagājušā gada ziemas, kas bija dzīvniekiem ļoti labvēlīga, nomedīto stirnu skaits atkal pieaugs. Tas nozīmē, ka vidēji ikviens aktīvais Latvijas mednieks (tādu ir nedaudz vairāk kā 20 000) gadā nomedī vairāk kā vienu meža cūku un gandrīz tikpat daudz stirnas.

Šajā „Čiekura” numurā gribu pieskarties jautājumiem, kas saistīti ar stirnu un meža cūku medīšanu Latvijā. Pēdējos nu jau 10 gadus, Latvijā novērojama kāda ne pārāk laba tendence. Proti, tiek pastiprināti medīti vairāku sugu (meža cūku, stirnu, alņu) tēviņi. Šāda prakse ir laba un nepieciešama, ja nepieciešams palielināt dzīvnieku skaitu, tomēr ilgstoši nav pieļaujama. Ja šāda prakse turpinās ilgāku laiku, tā neapšaubāmi atstāj iespaidu uz populācijas dzimuma vecuma struktūru. Dabiskos apstākļos pārnadžu populāciju dzimuma struktūra parasti ir tuva 1:1 jeb uz vienu tēviņu ir viena mātīte. Bet Latvijā, medību rezultātā stirnu populācijas dzimuma struktūra pēc oficiālajiem uzskaites datiem ir 1:1,5, bet reāli varētu būt 1:2 vai pat ar vēl lielāku mātīšu pārsvaru. Meža cūkām dzīvnieki uzskaitē pa dzimumiem netiek dalīti, bet analizējot statistiku par nomedītajiem dzīvniekiem redzams, ka jau ilgstoši uz vienu mātīti

tiek nomedīti 1,6-1,8 tēviņi. Otra negatīvā tendence ir tāda, ka gan stirnām, bet jo īpaši meža cūkām, pārāk maz tiek nomedīti dzīvnieki, kas jaunāki par gadu (kazlēni un sivēni). Tas nozīmē, ka populācijās ir daudz jaunu dzīvnieku.

Šāda, medību ietekmē izmainīta, populācijas dzimuma un vecuma struktūra nav vēlama vairāku iemeslu dēļ. Tieši mātītes, kopā ar jaunajiem dzīvniekiem, ir tās, kas nodara lielākos postījumus lauksaimniecībai un mežsaimniecībai. Mātītes un jaunie dzīvnieki, salīdzinot ar tēviņiem, patērē vairāk barības uz vienu dzīvmasas kilogramu. Vairāk patērētas barības nozīmē lielākus postījumu draudus. Mātītes ar jaunajiem dzīvniekiem mēdz veidot lielākus barus un ir mazkustīgākas, kas, savukārt, atkal palielina postījumu risku un to koncentrāciju vienā vietā. Ja populācijā ir vairāk mātīšu, tad vairāk piedzimst mazuļi, kas arī ir jāņem vērā, plānojot medību slodzi. Savukārt, pārāk intensīva tēviņu medīšana noved pie tā, ka starp tēviņiem

samazinās konkurence un riesta var piedalīties jauni dzīvnieki, kas nav pakļauti dabiskajai atlasei. Ja tēviņi tiek intensīvi medīti, tad tikai retajam tēviņam ir iespēja izaugt līdz brieduma vecumam un sasniegt labus trofejas parametrus.

Ņemot vērā šos faktus, lai pareizi apsaimniekotu stirnu un meža cūku populācijas, jāņem vērā vairākas rekomendācijas:

- dzīvnieku, kas jaunāki par gadu (kazlēni un sivēni), īpatsvaram no kopējā nomedīto dzīvnieku skaita, jābūt 30-35% stirnām un ne mazāk kā 50% (bet vēlams pat 60-65%) mežacūkām;

- ja mednieki atsāk medīt stirnas, tad jāmedī abu dzimumu pieaugušie dzīvnieki. Nedrīkst medīt tikai stirnu āžus, bet kazas un kazlēnus saudzēt;

- sezonas sākumā vēlams nomedīt jaunos (1,5 gadus vecos) stirnu āžus, kuriem ir sliktākas kvalitātes ragi, vai nav nomainīts ziemas apmatojums. Trofeju stirnu āžu medīšanu vēlams uzsākt riesta beigās (augustā);

- meža cūkām jāsaudzē 2-4 gadus vecie kuilēni. Šādiem dzīvniekiem trofejas vēl nav. Gaļai labāk medīt sivēnus vai iepriekšējā gada sivēnus;

- vietās, kur sagaidāmi vai novērojami meža cūku postījumi lauksaimniecības kultūrām, medības jāuzsāk nekavējoties, tiklīdz šādi postījumi parādās.

Ja populācijas dzimuma un vecuma struktūra ir pareiza, tas lielā mērā samazina postījumu riskus lauksaimniecībai un mežsaimniecībai, kā arī paaugstina iegūstamo trofeju kvalitāti. Medniekiem jāatceras, ka tieši meža cūku postījumi lauksaimniecībai ir arguments, kas tiek izmantots, lai panāktu dažādus grozījumus Medību likumā, kas atvieglotu meža cūku medīšanu mazos medību iecirkņos. No tā, cik korekti jūs izturēsieties pret zemes apsaimniekotājiem būs atkarīgs, cik veiksmīga būs sadarbība postījumu novēršanā un kā mēs medīsim nākotnē.

Jānis Baumanis,

MKPC medību saimniecības vecākais speciālists

un dienas laikā trijos vai četros paņēmienu izdzer arī tad, ja radušies gremošanas traucējumi, kas izraisa caureju vai pat iekšēju asiņošanu.

Pret tūsku un nierakmeņiem līdz lācēņu *čabatīņu* – ogu apstrādē pāri palikušo kauslapiņu - tēja.

Ziedi, lapas, saknes – **pret-**

drudža līdzeklis saaukstēšanās gadījumā.

Tuberkulozes slimniekiem atlabšanu veicina augļi un lapas.

Lācēņu **sula lietojama arī brūču dziedināšanai un ādas iekaisumu mazināšanai.**

Vāktas pirms pilngatavības, pildītas vaļējos traukos un glabātas vēsā telpā, lācenes ilgi

uzglabājas svaigas. Lācenes ir tundras augs, tāpēc vitamīni tajās tikpat kā nezūd pat pēc vairākkārtējas sasaldēšanas un atkuššanas.

- *Lapzemes siers* ar lācēņu ievārijumu – ļoti gardi!

- Lācēņu lapas uz pusēm ar meža zemeņu lapām – lieliska tēja noguruma atvairīšanai; tai

var pievienot arī notīrīto ogu *čabas*.

Plašāk par meža ārstniecības augiem var uzzināt semināros un citos pasākumos. Par mācībām valsts lauku tīkla pasākumu ietvaros var uzzināt:

www.laukutikls.lv.

Zeltīte Kavjere,

p.s. „Silkalni” īpašniece

JŪSU UZDEVUMS IR ATKLĀT MATERIĀLA SKAISTUMU!

Foto: G.Ābeltiņa

No bērza zariem top interesanti trauki

Ar šādiem vārdiem kādā aprīļa rītā iesākās mācības Agritas Gailītes vides veselības saimniecības „Lejaskāķupi” pagalmā, kur, ziedu salona „Ansis” floristes Agras Maulānes pavadībā un meistardarbnīcas „Grieta” floristes Ligitas Danenbergas iedrošinātas, mēs – grupiņa entuziastu, bijām sanākuši, lai no bērzu zariem radītu mākslas darbus.

Sākām ar dažādu izmēru un formu trauku gatavošanu. Vispirms katrs no paprāvās zaru kaudzes, kas bija sarūpēta iepriekšējā vakarā, izvēlējās sev tīkamu materiālu, tad apbruņojās ar stieplītēm, stangām un šķērēm un apņēmības pilni ķēras pie darba. Trauku dibeni tiek veidoti gan no pašiem zariem, gan no koka ripām, kuru malās iepriekš izurbti caurumi stieplīšu nostiprināšanai. Kā atklāj amata meistares, tos var veidot arī no stieplju pinnumiem. Turklāt ar bērzu zariem var apdarināt jau gatavus

traukus, kuri savu skaistumu jau zaudējuši, tādējādi piešķirot tiem otro elpu. Vienkārši, zaļi, plastmasas puķu poda apakštrauciņi izskatās pavisam citādi, kad to malas ietērpj bērzu rotā. Tāpat dažādas formas gatavie veikalos nopērkamie metāla karkasi var noderēt par pamatu trauka veidošanai.

Kad jau iesāktie darbiņi pusē, atskan arī pirmie vērtējumi par paveikto - te man par retu, te par daudz spurains, te nošķiebies uz vienu pusi... Agrai komentārs ir īss: „Floristu likums saka „Nekad neko nejaukt ārā!” Arī steigties ar nogriešanu un pielabošanu nevajag. Tikai, kad darbiņš būs pabeigts, varēs izvērtēt, kādu to vēlamies redzēt. Šķietamais defekts var kļūt par efektu.

Trauks pabeigts, gandarījums liels, taču pie viena trauka apstāties nedrīkst. Ja ir nodoms to izvietot vidē, tad noteikti jāveido arī brāļi un māsiņas, lai veidotos kompozī-

cija no 3-4 objektiem. Tas pats jāņem vērā, veidojot un izvietojot putnus. Šeit bez meistares Ligitas palīdzības neiztikt. Tikai tad, kad viņa no kārku viciņām ir izveidojusi dzērves karkasu, mēs varam iemēģināt roku tās apdarināšanā ar bērzu zariem. Šeit vairs tik raiti darbi nevedas – formas lielas un rokas jau nogurušas. Lai mūs uz-

mundrinātu, saimniece Agrita ķeras pie akordeona, bet viņas dēls Niks pie ģitāras.

Mūzikas pavadījumā pienāk noslēgums dienai, kurā ar dabas materiālu palīdzību mēs katrs esam atklājuši arī savas sirds skaistumu!

Ginta Ābeltiņa,
MKPC Ziemeļaustrumu
nodaļas vadītāja

JAUTĀJUMS UN ATBILDE

Pamanīju, ka manā mežā priedēm kļuvuši skrajāki vainagi, tajos manāmas kāpuru kolonijas. Kas tos bojā? Vai ir pamats uztraukumam?

Atbild A. Šmits:

Bildē redzami priežu rūsganās zāglapenes kāpuri. Šis kaitēklis savairojies priežu audzēs daudzviet Latvijas teritorijā. Šis

kaitēklis mēdz atskujot priedes pilnīgi bez skujuām, bet audzes bojā neiet. Priede spēj izturēt pilnīgu skuju zudumu.

VEIKSMĪGAS DABAS RETUMU MEDĪBAS

Atsaucoties uz pava-sara Čiekurā publicēto Gunta Grīnšteina aicinājumu, Kārlis Lazdiņš iesūtījis interesantu dabas retumu – saaugušu melnalksni. Koks atrodas Limbažu pagastā pie Lādežera „Vikuļos”.

SIA LLKC Meža konsultāciju pakalpojumu centrs

Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov. LV3018
Tālr. 63050477, fakss 63022264 mkpc@mkpc.llkc.lv
www.mkpc.llkc.lv

Meža konsultāciju pakalpojumu centra nodaļas

MKPC nodaļa	Biroji	Vārds, Uzvārds	Tālrunis
Austrumlatgales nodaļa	Ludzas birojs	Ludvigs Karvelis	65722009, 29411165
Dienvidkurzemes nodaļa	Liepājas birojs	Uldis Šēnbergs	63491241, 29285111
	Saldus birojs	Alda Velvere	63824065, 20222041
	Krāslavas birojs	Jānis Dzalbs	65620019, 29789364
Dienvidlatgales nodaļa	Daugavpils birojs	Jānis Dzalbs	29789364
	Preiļu birojs	Astrīda Rudzīte	65381781, 26410476
Madonas – Cēsu nodaļa	Madonas birojs	Mairīta Bondare	64822528, 28381176
	Cēsu birojs	Laila Šestakovska	28323647
Rīgas reģionālā nodaļa	Rīgas birojs	Agris Kauliņš	67895819, 26498315
	Bauskas birojs	Agris Kauliņš	67895819, 26498315
Sēlijas nodaļa	Aizkraukles birojs	Jekaterina Blaua	26534704
	Jēkabpils birojs	Jānis Sēlis	65207372, 26465432
Zemgales nodaļa	Jelgavas birojs	Sergejs Repņikovs	63050477, 29283108
	Dobeles birojs	Sergejs Repņikovs	63050477, 29283108
Ziemeļaustrumu nodaļa	Gulbenes birojs	Ginta Ābeltiņa	64474022, 26117578
	Balvu birojs	Ginta Ābeltiņa	64474022
Ziemeļkurzemes nodaļa	Kuldīgas birojs	Sigita Vaivade	63323955, 29103658
Ziemeļvidzemes nodaļa	Valmieras birojs	Andris Virs	64250210, 26108426
Limbažu nodaļa	Limbažu birojs	Jānis Zvaigzne	64022679, 29151750
Tukuma nodaļa	Tukuma birojs	Uldis Dižkalns	20223626
	Talsu birojs	Uldis Dižkalns	63222089, 20223626
Apmācību centrs, „Pakalniņi”		Inese Mailīte	64828108, 26141853

Čiekura NĀKAMJĀ NUMURĀ

- Igaunī darbus organizē pārdomāti
- Zviedrijas pieredzi koksnes pelnu izmantošanā meža apsaimniekošanā
- Rudens meža veltes
- Aicinām kopt jaunaudzes

Čiekurs informatīvais izdevums

Izdevumu iespēšanai sagatavoja Sarmīte Grundsteine, MKPC Informācijas un apmācību daļas vadītāja
Tālr. 63050477, mob.29133563, ciekurs@mkpc.llkc.lv
Dizains un makets - D. Brinkmane
Druka - SIA Microdot

Izdevējs: SIA LLKC Meža konsultāciju pakalpojumu centrs
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov. LV3018
Tālr. 63050477, fakss 63050450
mkpc@mkpc.llkc.lv; www.mkpc.llkc.lv

Čiekurs izdots Valsts Lauku tīkla pasākumu ietvaros

PROJEKTU LĪDZFINANŠĒ
EIROPAS SAVIENĪBA

EIROPAS LAUKSAIMNIECĪBAS FONDS LAUKU ATTĪSTĪBAI:
EIROPA INVESTĒ LAUKU APVIDOS

Čiekurs

VASARA